& guttæ noctium, hoc loco, infidelitate plenas, frigidaſque mentes ſignificant. - Cùm tales Sanctos DEI perſequuntur, quaſi cincinni Sponſi pleni ſunt guttis noctium. Sanct. Thom. in 5. Cant.

Cœlum. Moraliter per cœlum intelliguntur ſancti, propter ſeptem: Propter continuum motum de virtute in virtutem; propter concordiam, Ordinem; quia vaſa illius, id eſt, DEI: propter converſationem cœleſtem; quia ſemper habent cor in cœlo; quia habent Solem, Lunam, & Stellas; Solem charitatis, Lunam fidei, & Stellas aliarum virtutum. S. Thom. in feſto SS. Trinitatis. Per cœlum Sanctos, per terram terrenos ſignificat. Sanct. Thom. in 66. Iſ. Juſti ſignantur per cęlos, propter retributionem, & charitatem. Sanct. Thom. in pſal. 35. Quot cęlum ſtellis, tot ſancti virtutibus eluceſcunt. Sanct. Chryſol. ſerm. 120. Cœli, Sancti ſunt; elevati à terra portantes Dominum. S. Aug. expoſit. 2. in pſal. 18. *Verbo Domini cœli firmati ſunt*. Non enim à ſeipſis, ſed verbo Domini juſti firmati ſunt. Idem in pſal. 37. Portando Deum cœli ſumus. S. Aug. Conc. 1. in pſal. 88. Tu, ſi vis, cœlum eris. Si vis eſſe cœlum, purga de corde tuo terram. Si terrenas concupiſcentias non habueris, cęlum eris. - Cœpiſti ſapere, quæ ſurſum ſunt, & non quæ ſuper terram ſunt; nonne factus es cęlum? Carnem portas; & corde jam cęlum es. Sanct. Auguſt. in pſal. 96. Quid aliud cęlum, niſi ſublimis vita Sanctorum debet intelligi. Cęlum fuit Abraham, cęlum Iſaac, cęlum Jacob. Sanct. Greg. lib. 29. cap. 21. de cęlo vitæ tuæ imaginem cape; etiam quando non germinas fructum; fere tamen ſemen ad fructum. Iſti igitur ſunt cęli, qui audent dicere. Philipp. 3. *Noſtra converſatio in cœlis eſt*. Iſti ſunt cęli; in quibus fides, gravitas, continentia, doctrina, vita cęleſtis eſt. Sanct. Ambr. ſerm. 12. in pſal. 118. Quemadmodum terra dictus, qui lapſus ex illa prævaricatione cęleſtis gratiæ; & in hæc vitia terrena dejectus, prævaricationis ſuæ vinculis ſe religavit: ita è contrario cęlum dicitur; qui vitam Angelorum cuſtodia integritatis exercet; & corpus ſuum continenti ſobrietate moderatur - Eſt ergo & in terris cęlum; in quo poſſunt virtutes eſſe cęleſtes. *Cœlum mihi thronus*: ego magis juſti affectum, quàm elementum intelligo. Illum puto cœlum; ad cujus animam venit Chriſtus. Idem ſerm. 12. ibidem. Ideo ſanctus cœlum dicitur; quia vicinior eum claritas Solis ſemper illuſtrat. Habet ſplendorem ſuum domeſticum; ut tenebras noctis non ſentiat. Idem ſermon. 16. in pſalm. 118.

Coma, catervæ ſunt Sanctorum. S. Iſid. in Cant.

Cortina tabernaculi, Sancti omnes ſunt; qui interiora velent, & exteriora omnimodè ornant. Sanct. Greg. hom. 19. in Ezech.

Cryſtallus. Quid eſt ergo cryſtallum? nix eſt glacie durata per multos annos. Sancti, & Electi, ſunt lana, cinis, fruſta panis, ſeu buccellæ. Antè erant nix, nebula, cryſtallus: nix, propter frigiditatem; nebula, propter ignorantiam; cryſtallus, propter duritiam; lana ſunt propter hoc, quòd veſtimenti Chriſti pars; cinis, per pœnitentiam. Sanct. Auguſt. in pſal. 147.

Cypreſſus. Bona tigna cedrina, & laquearia cypreſſina: dicuntur: nam utræque arbores imputribilis naturæ ſunt, Sanctos deſignantes. S. Thom. in 1. Cant.

Decor domus DEI. Bona opera, dona Dei; & ipſi Sancti ſunt decor domus Dei; in quantum relucet in eis gratia Divina, quæ pulchrificat, ſicut lux. Sicut dicit Ambroſius: quia ſine luce omnia ſunt turpia. S. Thom. in pſ. 25.

Dies. Sibi *Dies*, eſt juſtus in tenebris; quia *& lux in tenebris lucet*. Joan. 1. - Et Joſeph in Ægypto erat; & lucebat ei meridies. S. Ambr. in pſ. 36.

Filii hominum. Myſticè terrigenæ dicuntur peccatores, quæ terræ adhærent per affectum: unde ſerpenti comparantur. Filii hominum dicuntur boni: qui imaginem Dei, & Chriſti, qui eſt filius hominis, habent. S. Thom. in pſ. 48.

Fiſcella Moyſis. Vaſculum, in quo Pharaonis filia, ideſt, Eccleſia: Moyſen, ideſt, Chriſtum invenit; ſignificat corda Sanctorum. S. Iſid. c. 5. in Exod.

Fumus, propter tres proprietates, quas habet, ſignificat Sanctum; vel maximè virgines. Fumus enim eſt ætherei coloris: & notatur virginis deſiderium in cœleſtibus. Et citò tranſiens: per tranſitum feſtinus motuum defectus. Et tenuis; per tenuitatem humilitas. Cant. 3. virgula &c. Sanct. Bonav. in pſal. 100.

Germen herbarum, & lignorum ſunt Sancti. S. Iſid. cap. 3. in Gen.

Granum ſinapis, eſt Vir ſanctus. S. Greg. apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 17. Matth.

Holocauſtum. *Oblationes*, ideſt, minores Sanctos; *& holocauſta*, ideſt, Sanctos majores, *acceptabis*. - *Et* Angeli *imponent* Sanctos *ſuper altare tuum*, ideſt, in gloriam cęleſtem. S. Thom. in pſal. 50.

Incus. Verus Chriſtianus debet eſſe ſicut incus in ſuis adverſitatibus. S. Ephr. tom. 1. de Fide.

Lapis. *Ecce ego ſternam per ordinem lapides tuos, &c.* Iſ. 54. Quaſi in pavimento lapides pretioſos, ſignificans homines virtutibus eminentes. Sanct. Thom. in 54. Iſ. Myſticè acervus teſtimonii Chriſtus eſt; in quo multitudo conſiſtit omnium Sanctorum, qui ſunt lapides vivi. Sanct. Thom. in 4. Cant. Omnes, qui in JESUM Chriſtum credunt, lapides vivi dicuntur; de quibus 1. Petri 2. S. Iſid. cap. 9. in Joſue. Moab ſignificat acervos lapidum tranſeuntium, ideſt, Sanctos, per iſtud Sæculum ad alias manſiones tranſire feſtinantes. S. Iſid. c. 20. in Num.

Lapis quadratus. Summus Artifex Deus lapides ſuos, ideſt, Electos, conſuevit quadrare quadratura virtutum: ſcilicet prudentia, temperantia, fortitudine, & juſtitia. Sanct. Bonav. diet. ſal. t. 10. cap. 5. Lapis quadrus æquè ſtat, in quocumque latere fuerit verſus. Quiſquis ergo in proſperitate non extollitur, in adverſitate non frangitur, ſuaſionibus ad malum non trahitur &c. Lapis quadrus eſt. S. Greg. hom. 21. in Ezech. Secti lapides ſignificant hæreticos; non ſecti Sanctos. S. Iſid. cap. 32. in Exod. Quid eſt quadrari? Attendite ſimilitudinem quadrati lapidis. Similis debet eſſe Chriſtianus. In omni tentatione ſua Chriſtianus non cadit. Et ſi qua vertitur, non cadit; nam quadratum lapidem quocumque verteris, ſtat. Sanct. Aug. in pſ. 86.

Lampas. Bene juſti ſimplicitas, & lampas eſſe dicitur, & contempta - lampas; quia interiùs lucet: & contempta lampas, quia exteriùs non lucet. Intus ardet flamma charitatis, &c. *Facti ſumus parvuli*. 1. Theſſal. 2. Sanct. Gregor. lib. 10. moral. cap. 29. Lampas David erat propter innocentiam; ſed tamen valde contempta. 1. Reg. 16. Quid Paulus, niſi contempta lampas apud cogitationes divitum fuit? - An non contempta lampas erat; qui tot virtutibus emicans, tanta adverſa tolerabat? Hujus lampadis (Chriſti) flammas Herodes explorare voluit. Luc. 24. Sanct. Greg. moral. lib. 10. cap. 29.

Lilia, ſunt candidæ, & odoriferæ virtutes Sanctorum. S. Thom. in 2. Cant. Nota ſuper illo verbo: *florebit quaſi lilium*; quia Sancti comparantur liliis. 1. Propter ſtipitis altitudinem: ex qua conſtantia in adverſis. Cant. 1. *Sicut lilium inter ſpinas*. 2. Propter odoris ſuavitatem: ex quo bona fama. Eccl. 29. *Florete flores, &c.* 3. Propter humoris vigorem: ex quo virtus mentis. Eccl. 5. *Quaſi lilia, &c.* 4. Propter connexionem: ex quo Sanctorum charitas. Cant. 7. *Venter tuus acervus tritici vallatus liliis*. S. Thom. in 35. Iſ. Quid per lilia, niſi illorum vita declaratur, qui veraciter dicunt: *Chriſti bonus odor ſumus*. 2. Corinth. 2. S. Greg. mor. lib. 14. cap. 10.

Lucerna. Sciendum, quòd in Sacra Scriptura invenitur: quod ſanctæ perſonæ, quando habent claritatem fidei, & ardorem devotionis, dicuntur lucernæ. Ratio eſt, propter officium, & imitationem lucernæ. S. Vinc. Ferr. de S. Benedicto. Quandiu hic Sol (Chriſtus) fuit præſens in Mundo, illuminavit Mundum in fide Catholica prædicando: ſed poſtquam Sol occubuit per ſuam paſſionem, & receſſit à Mundo per Aſcenſionem; fuerunt neceſſariæ lucernæ ardentes Sanctorum perſonarum; ſicut Apoſtolorum, Martyrum, Doctorum, Confeſſorum. Non enim propter aliam cauſam accenduntur lucernæ, niſi propter Solis abſentiam. Idem ibid. Sancti ſunt lucernæ illæ Moſaicæ. Exodi 25. *Facies lucernas ſeptem, & pones ſuper candelabrum, &c.* Candelabrum eſt fides Chriſtiana; abſconditum, ſunt peccata; modius hæreſes ſignificat - Debent autem hæ lucernæ lucere ex adverſo, ſcilicet peccatorum mortalium, quæ ſunt ſeptem: ex adverſo avaritiæ paupertas Apoſtolorum; iræ, patientia Martyrum; Acediæ, diligentia Doctorum; gulæ, abſtinentia Confeſſorum; luxuriæ, puritas virginum; invidiæ, dilectio Conjugatorum; ſuperbiæ, humilitas pœnitentium. Idem ibid. In veteri Teſtamenti, ſicut in novo, dicuntur Sancti lucernæ. Ratio: quia ſicut in lucerna ſunt tria, cera fragilis, quæ liqueſcit ſtatim ad ignem; ellychnium album, lux clara: ita quælibet perſona ſancta habet iſta tria: ſcilicet corpus fragile; quod igne devotionis liqueſcit in lacrymas. Intus habet animam albam. Habet lucem gratiæ Dei; ſine qua non eſſent Sancti. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Franciſco Seraph.

Luminare magnum. Sancti ſunt luminaria magna. S. Thom. ſ. de Nat. D. in Eccleſia ſunt multi lucentes, ſicut fideles, & Sancti. Philip. 2. *Inter quos lucetis ſicut luminaria in Mundo, verbum vitæ continentes*. S. Thom. in pſ. 17.

Margarita. Sancti Dei ſunt profectò margaritæ pretioſiſſimæ in domo Dei. Sigiſmundus Kohel Abb. Lucenſis Ord. Præmonſtratenſ.

Menſa Dei. Corda Sanctorum, menſæ Dei ſunt, ex quadris lapidibus conſtructæ. Sanctus Gregorius homil. 21. in Ezech.

Mons. Sancti in montibus; criminoſi in vallibus (habitant) *Deus enim montium eſt*. 3. Reg. 20. *& non Deus vallium*. S. Ambroſius lib. 3. epiſt. 12. Montes aromatum ſancti ſunt; ad eos confugit Chriſtus: quia fundamenta ejus in montibus ſanctis. Pſalm. 86. Mons igitur aromatum Paulus, qui poteſt dicere. 1. Cor. 3. *Bonus odor Chriſti, &c.* Mons aroma-

tum David, pſal. 140. *Dirigatur oratio mea ſicut incenſum*. S. Ambr. ſerm. 22. in pſ. 118. Intelligimus montes, claros quoſque & magnos Eccleſiæ ſpirituales viros; magnos ſoliditate, non tumore. S. Aug. in pſ. 39. Montes ipſi ſunt Patriarchæ - & cæteri Sancti, qui meritò virtutum montes appellantur. S. Thom. in 3. Cant. Per montes intelliguntur ſancti Viri. S. Thom. in pſ. 35. Montes aromatum ſancti DEI ſunt. Sanct. Thom. in 8. Cant.

Nubes. Cum nubibus, ideſt, cum Sanctis: qui pluunt per prædicationem, coruſcant per miraculorum operationem, volant per altam contemplationem. Sanctus Thom. in 1. Apoc.

Oleum. Nota, oleum tria facit: illuminat, reficit, & ſanat. Sic ſancti illuminant. Matth. 5. *Vos eſtis lux Mundi*. Reficiunt. Prov. 25. *Ciba illum, &c.* Sanant. Unde Samaritanus. Luc. 10. appoſuit *vinum, & oleum, &c.* S. Bonav. in pſ. 80.

Oliva. Nota, quòd ſanctus dicitur oliva propter pinguedinem, in qua devotio. Rom. 11. Socius radicis, & pinguedinis olivæ &c. Propter olei nitorem: in quo contemplatio. Zach. 4. *Iſti ſunt duo filii olei*, &c. 3. Reg. 6. *Fecit in oraculo, &c.* Propter foliorum virorem: in quo virtus mentis. Gen. 8. *Reverſa eſt Columba, &c.* Propter fertilitatem: in qua abundantia bonorum operum. Pſal. 51. *Ego autem ſicut oliva fructifera, &c.* Propter pulchritudinem: in qua Sanctorum gloria. Eccl. 24. *Quaſi oliva ſpecioſa, &c.* Oſeæ 14. *Erit quaſi oliva gloria ejus*. S. Thom. in 11. Jerem.

Oſſa Eccleſiæ, ſunt fortes; ut Prælati, & perfecti viri. S. Thom. in pſ. 41.

Oves. Oves ſuas in prato Scripturæ, gratiæ, & gloriæ, paſcit. - Propter tria dicuntur ſancti oves 1. Nemini oves injuriam faciunt. 2. Quia manſuetè mala ſufferunt. 3. Quia ſe, & ſua, ad uſum hominum tribuunt. S. Thom. ſer. 2. Dom. 2. Paſch.

Palma. *Juſtus ut palma florebit, &c.* Numquid, cùm Sol exierit, areſcit palma? Numquid areſcit cedrus? cùm autem Sol aliquando candens fuerit, areſcet fœnum. Veniet ergo Judicium; ut areſcant peccatores, vireſcant fideles. S. Aug. in pſ. 91. Nec immeritò Sanctorum vita palmæ comparatur: quia ſicut palma inferiùs tactu aſpera eſt, & quaſi aridis corticibus obvoluta; ſuperiùs verò & fructibus, & viſu pulchra. S. Gregor. mor. l. 19. c. 15.

Panis fruſtra, ſunt Sancti, & Electi: quia participant pani, de quo Apoſtolus 1. Cor. 10. *Unus panis, unum corpus multi ſumus*. S. Aug. in pſ. 147.

Piſces, Matth. 15. Sancti ſunt novi Teſtamenti; qui de fluctibus ſæculi erepti - exemplo ſuo nos reficiunt. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth.

Pſalterium. Vos Sancti virtus DEI, eſtis. Sed quam facit in vobis, & potentatus ejus, quem oſtendit in nobis. Vos eſtis tuba pſalterium, cithara, tympanum, chorus, chordæ & organum, & cymbala jubilationis bene ſonantia quia conſonantia. Vos eſtis hæc omnia. S. Aug. in pſ. 150.

Pupilli. Job 24. Quid hoc loco pupillos accipimus, niſi electos DEI in mentis teneritudine poſitos: qui magna fidei gratia nutriuntur; & jam pro ſe mortui faciem necdum vident. - Quæ eſt Vidua, niſi Eccleſia? S. Greg. mor. l. 12. c. 22.

Reges. Sancti ſunt Reges: quia ſe bene regunt. S. Greg. l. 26. c. 26.

Scutati, *Ut ſcuto bonæ voluntatis, &c.* DEUS hic ut ſcutum, protegens: in patria verò ut ſcutum coronans. Conſuetudo namque fuit Romanus antiquitus, uti ſcutis rotundundis: & in illis habebant ſpem victoriæ. Et quando triumphabant; illomet ſcuto utebantur ut corona. Et inde ſancti pinguntur cum ſcuto rotundo in capite. S. Thom. in pſ. 5.

Stella, Tria Stellis conveniunt: nam ſunt eminentes, lucentes, ordinem ſervantes. Sic Sancti hæc habent: & ideo Stellis comparantur. De primo Philipp. 3. *Converſatio in cœlis*. De ſecundo Matth. 5. *Vos eſtis lux Mundi*. De tertio Cant. 2. *Ordinavit in me charitatem*. S. Bonav. in pſal. 146. Sancti comparantur Stellis. 1. Propter numerum Pſ. 146. *Qui numerat multitudinem Stellarum*. Dan. 7. *Millia millium miniſtrant, &c.* 2. Propter ſitum. Philipp. 3. *Noſtra Converſatio in cœlis eſt*. 3. Propter gradum. 1. Cor. 25. *Stella à Stella differt claritate*. 4. Propter ſplendoris rutilium. Dan. 13. *Qui ad Juſtitiam erudiunt, &c.* 5. Propter ordinatum motum. Judic. 5. *Stellæ manentes in ordine*. 6. Propter viſum. Eccl. 50. *Quaſi Stella matutina*. 1. Joan. 3. *Nondum apparuit, quod erimus*. 7. Propter figuræ circulum. Apoc. 12. *Corona Stellarum duodecim*. In quo ſignificatur perfectio gloriæ. S. Thom. in 14. Iſ.

Triticum. Sancti dicuntur triticum: quia ad inſtar tritici habent intus candorem puritatis, exteriùs rubedinem charitatis. Sanct. Vinc. Ferr. ſerm. D. 5. Epiph. Boni ſunt triticum. 1. Quia albi, propter puritatem. 2. Quia rubri, propter charitatem. 3. Quia ponderoſi, propter morum honeſtatem. S. Thom. ſerm. 2. D. 4. Epiph. Veri Chriſtiani, & Electi, deſignantur per triticum. S. Ephr. paræn. 4. ad Monachos Novit. *R. P. Andreæ Spanner*.

Tuba. Cernit quoque Jeremias tubas, Sanctorum geſtantes figuram: per quas Dominus Mundo canit. S. Iſidorus l. Procemiali.

Veſtimenta Chriſti, Sanctos ſignificant; de quibus Iſ. 49. *Omnibus his velut veſtimento veſtieris*. Et nivi comparantur: quia candidi erunt virtutibus; & omnis vitiorum æſtus ab eis remotus erit. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 17. Matth.

Unguentum. Sicut unguenta, niſi commota, redolere latiùs neſciunt: & ſicut aromata fragrantiam ſuam, non niſi cùm incenduntur, expandunt: ita ſancti viri in tribulationibus innoteſcunt. S. Gregor. Præfat. in Job.

TITULUS III.

SAPIENTIA. SAPIENS.

ANima in corpore. Sapiens Humani generis primus eſt, ut gubernator in navi, præfectus in urbe, Imperator in bello, anima in corpore, mens in anima, cœlum in Mundo, DEUS in cœlo. Philo apud S. Joan. Damaſc. parall. l. 3. c. 73.

Aqua. Nota ſuper illo verbo: *Beati qui ſeminant ſuper aquas* Doctrina Domini eſt aqua: quia abundat. Eccl. 24. *Ego Sapientia effudi flumina*. S. Thom. in 32. Iſ. *Effundam ſuper vos aquam* Iſ. 36. Aqua Sapientia eſt doctrina ſacra. S. Thom. in pſ. 22.

Arx. Sapientia DEI eſt arx. S. Thom. in 4. Apoc.

Caſtrum. Foſſa humilitatis cingit caſtrum Sapientiæ. S. Bernardus Opuſc. de Charit.

Cibus. Qui ſpirituali cibo, qui eſt DEI Sapientia, caruerit; à ſpirituali vita deficiet. S. Thom. de Sacr. Alt. cap. 6. Eſt aqua Sapientiæ ſacra doctrina: quæ quidem eſt & cibus, quia confortat; & aqua, quia refrigerat. S. Thom. in pſ. 22.

Donum eſt ſplendidiſſimum, non ſolùm ſicut Sol, ſed & plus quàm Sol - Eſt donum ſapidiſſimum inſtar mellis: non ſolùm ſicut mel, ſed etiam plus quàm mel. - Eſt donum profundiſſimum inſtar maris: non ſolùm ſicut mare, ſed etiam plus quàm mare. S. Bonavent. diet. ſal. t. 6. c. 4.

Fons. Notandum, quia haurietis aquas de fonte Divinæ Sapientiæ. Eccl. 1. *Fons Sapientiæ Verbum DEI in excelſis*. S. Thom. in 12. Iſ.

Lac. Dicitur Sapientia lac; & hoc 1. propter pulchritudinem. Gen. penult. *Nephtalim cervus, &c.* 2. Proper dulcedinem. Cant. 2. *Sonet vox tua, &c.* 3. Propter ſumendi facilitatem 1. Petri 1. *Quaſi modò geniti infantes lac concupiſcite*. Sanct. Thom. in 55. Iſ.

Lignum vitæ, ipſa bonorum omnium Mater eſt Sapientia: de quo Prov. 3. *Lignum vitæ eſt his, qui apprehenderint eam*. S. Iſidorus c. 3. in Gen.

Lux. Per lucem Sapientia, rorem gratia, pulverem vanitas, indicatur. S. Bonav. diet. ſal. l. 1. c. 4.

Puteus videntis, ſeu viventis, eſt profunda Sapientia. S. Thom. in 24. Gen.

Reſina. Numquid reſina, per quam medicina pœnitentiæ contra culpam, vel Divina Sapientia, ſignatur? Medicus Propheta, vel Sacerdos intelligitur. S. Thom. in 8. Jerem.

Sal dulcedinem Sapientiæ, ignis Spiritus S. gratiam, deſignat. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 9. Marci. Sal Sapientiæ Symbolum eſt: hæc enim ſapor eſt mentis, ut ſal ſapor cibi. Lobbet. q. 1. de S. Auguſtino.

Sapientia, eſt ſapida DEI ſcientia. Rodericius p. 1. tr. 2. c. 7. ex S. Bernardo.

Sputum. Spiritus Sanctus eſt digitus DEI; ſputum autem Divina Sapientia eſt, quæ ſolvit vinculum labiorum Humani generis. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 7. Marci.

Tetragonum. Ariſtoteles in Ethicis dicit: Sapiens bene ſcit ferre fortunas; quia ſe habet ſicut tetragonum ſine vituperio. S. Thom. in metr. 5. l. 1. de Conſ. Phil.

Via. Quatuor vias docuit nos Chriſtus: viam pœnitentiæ, Sapientiæ, obedientiæ, charitatis mutuæ. S. Thom. ſerm. 2. D. 23. Pent.

Vinum. Nota, quòd vinum myſticè aliud bonum, aliud malum. Eſt enim bonum vinum Sapientia. Prov. 9. *Bibite vinum, &c.* S. Thom. in 13. Jerem.

Uxor. Sicut Uxor juſti dicitur Sapientia; ſic Uxor injuſti, & peccatoris, appellatur ſtultitia. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 18. Matth.

TITULUS IV.

SCRIPTURA SACRA.

ABy ſſus, ideſt multitudo aquarum, *invocat abyſſum*, ideſt, trahit ad ſe multitudinem aquarum aliarum. In Scriptura abyſſus, & tempeſtas, important malum. Un-

de abyſſus, quaſi dicat: una punitio, abyſſum invocat, id eſt, continuatur ad aliam. Literaliter per abyſſum intelligitur ſacra doctrina. Et ſic eſt ſenſus: abyſſus, id eſt, vetus Teſtamentum vocat aliud, id eſt, novum Teſtamentum. *In voce cataractarum tuarum*, ideſt, Prædicatorum, & Doctorum. S. Thom. in pſ. 41.

Arcus. Arcum ſuum tetendit. Per hunc arcum, ſecundùm Auguſtinum, intelligitur S Scriptura. *Et in eo paravit vaſa mortis*. Hi ſunt hæretici: quia ex S. Scriptura mortem ſimplicibus parant. S. Thom. in pſal. 17. *quoniam ecce peccatores*, ideſt, hæretici, *intenderunt Arcum*, ideſt, ad ſe traxerunt S. Scripturam, ſicut qui tendunt arcum. *Paraverunt ſagittas*; venenoſa eloquia, *in pharetra*, ideſt, in memoria, vel ſcientia. Sanct. Thom. in pſal. 10. Arcus eſt S. Scriptura. De hoc arcu tot prodeunt ſagittæ, quot verba ſacra. In arcu eſt durum lignum, & chorda mollis, quæ flectit lignum. Similiter in S. Scriptura vetus Teſtamentum, quod habet duritiam, & novum molle per gratiam, & mitigans vetus. Sanct. Tho. in 4. Apoc.

Armamentarium. Sacra nobis (Deus) donavit Scripturas, velut armamentaria, atque theſauros medicamentorum. Sunt autem in Armamentariis arma, & tela diverſa *Induet thoracem juſtitiæ; & accipiet pro galea judicium; ſumet ſcutum inexpugnabilem æquitatem*. Sanct. Ephr. ſerm. de Pat. & Compunct.

Arundo. S. Scriptura convenienter arundo dicitur, propter ſonum prædicationis. S. Thom. in 21. Apoc.

Calamus. Per calamum poteſt intelligi Scriptura ſecundùm Gloſſam: quia calamo metitur quis longitudinem, latitudinem, & altitudinem conſtruendæ domus. Sic qui habet Scripturæ intelligentiam, metitur cum ea ſingulorum capacitatem; ut majoribus majora, minoribus minora proponat. Calamus non ſcribit, niſi habeat incauſtum in ſe: ſic nec Scriptura ſcribit virtutes in anima; niſi adjungatur ei gratia. Item de bona litera non laudatur calamus, ſed manus: Sic de bona prædicatione Scripturæ non eſt laudandus prædicator, ſed Spiritus Sanctus. S. Th. in 11. Apoc.

Cibus. Scriptura cibus, & potus eſt: in locis obſcuris eſt cibus; quia manducando, & ruminando ſumitur - in locis autem apertis potus eſt; quia facilè intelligitur. S. Greg. apud S. Thom. in 10. Apoc. Notandum, quòd priùs Dominus aufert debilitates. Matth. 15. & poſtea cibat: quia priùs ſunt removenda peccata; & poſtea anima Verbis Dei nutrienda. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth.

Cœlum. Scriptura rectè dicitur cœlum: quia cœlat in ſe Divina ſecreta. S. Thom. in 14. Apoc.

Cor Chriſti. Per hoc intelligitur S. Scriptura; quam manifeſtat cor Chriſti. Hoc autem erat clauſum ante paſſionem; quia erat obſcura. S. Thom. in pſal. 24. Eſt omnis Scriptura, cor Dei, os Dei, lingua Dei, calamus Dei. S. Bonav. Lum. Eccl. ſerm. 12.

Domus eſt S. Scriptura; tectum ejus ſublimitas. S. Thom. in Cat. ſup. 2. Marci.

Favus. Rectè Divina Scriptura favus diſtillans vocatur: quia multipliciter intelligitur, & variis ſenſibus exponuntur. S. Thom. in 4. Cant.

Firmamentum in Eccleſia Scripturæ Divinæ intelliguntur: quia cœlum plicabitur ſicut liber. Aquas quaſdam, quæ ſunt Angeli, poſuit ſupra firmamentum: quia Angeli non egent Scriptura. S. Iſid. c. 2. in Gen.

Fluvius. Hæ columbæ ſuper rivos aquarum reſident; quia ſancti Doctores fluentis Divinarum Scripturarum immorantur. Sanct. Thom. c. 5. in Cant. Sacra Scriptura eſt fluvius: hujus fluvii finis, eſt amor Divinus: *Quia finis præcepti eſt charitas*, dicit Apoſtolus. 1. Tim. 1. S. Bonav. Lum. Eccl. ſerm. 7. in fine.

Fons. Eſto cervus ſitiens, deſideranſque adire fontes aquarum, ideſt, Sacras Scripturas. Sanct. Ephrem de Patientia ad Religioſum. Myſticè fons Jacob Scripturæ ſunt. Siquidem inſtructi in Scripturis bibunt ſicut Jacob, & filii ejus. Simplices autem, & rudes bibunt more pecorum Jacob. Orig. tr. 14. in Joan. apud S. Thom. in 4. Joan. Scriptura, ſecundùm Auguſtinum. Fons eſt, deducens rivulos multos. S. Thom. in 12. Apoc. Quid per fontem, & puteum, niſi ſancta Scriptura deſignatur? - Sed quare Fons, & puteus ſimul? Fons in ſuperficie apparet; puteus latens omnes ſe quærentes majori labore exercet. Sed ſciendum; quòd Divina Scriptura, - in quibuſdam manifeſta exiſtens; in quibuſdam verò locis obſcuram ſe præbens - magna inquiſitione eget, ut inventa ſumatur. S. Greg. in 5. Cant.

Hortus. Pulſemus ad pulcherrimum illum Scripturarum hortum, mirè fragrantem, & ſuavem. S. Joannes Damaſc. Orth. fid. l. 4. c. 18. S. Scriptura eſt hortus optimus. S. Thom. ſerm. 3. Sexageſ.

Ignis. Notandum, quòd Verbum Dei dicitur ignis: quia illuminat. Pſal. 128. *Lucerna pedibus*, &c. Quia inflammat. Pſal. 104. *Eloquium Domini*, &c. Quia intima penetrat. Jerem. 29. *& factus eſt Sermo*, &c. Quia liquefacit. Pſ. 147. *Liquefaciet ea, flabit ſpiritus ejus*, &c. Quia conſumit inobedientes. Iſ. 30. *Labia ejus repleta*, &c. S. Thom. in 5. Jer.

Liber. Liber grandis. S. Th. in 8. Iſ. Intellectus habet duos libros, è quibus Deum addiſcat. S. Scripturam, & creaturas. S. Bonavent. diet. ſal. t. 6. cap. 3. Liber vitæ dicitur tripliciter. Tertio modo id, in quo eſt documentum vitæ agendæ, & promiſſio vitæ dandæ. Et ſic idem eſt, quod S. Scriptura. S. Thom. in 3. Apoc.

Menſa. Tabernaculum Eccleſia eſt; in qua eſt menſa, id eſt, Scriptura Sacra. S. Iſid. cap. 48. in Exod. Triplex menſa legitur in S. Scriptura. 1. Eſt menſa veteris Legis. Exod. 25. Alia eſt novi Teſtamenti. 1. Cor. 10. Et hæc menſa fuit res, & figura. Tertia menſa eſt in patria. Luc. 22. *Ego diſpono vobis*, &c. Et utraque menſa pugnamus contra inimicos noſtros. Unde dicit David: *adverſus eos, qui tribulant me*, &c. Quia per menſam, quæ eſt S. Scriptura expellimus tentationes. S. Thom. in pſ. 22.

Panis. Septem panes, ſunt Scriptura novi Teſtamenti: in quo gratia S. Spiritus & revelatur, & datur. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth. Nota ſuper illo verbo: *& panes frugum*. Quia verbum Dei eſt panis 1. arctus, propter obſervandi difficultatem. Matth. 7. *Arcta via*. 2. Uberrimus, propter fructus utilitatem. Iſ. 55. *Quomodo deſcendit imber*. 3. Pinguis, propter delectationis ſuavitatem. Gen. ult. *Aufer panis pinguis*. S. Thom. in 30. Iſ.

Sagitta Dei. Dei Verba ſunt. S. Thom. in pſ. 37.

Sciphus, eſt Divina Scriptura; ubi eſt potus Sapientiæ. S. Anſelmus apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Sol. Comparatur Eccleſia aeri, quæ illaminatur per Sacram Scripturam, ſicut aer per Solem. S. Thom. in 9. Apoc.

Veſtes ovium, quas aſſumunt hi lupi ſunt S. Scripturæ, vel potius depravatæ. D. Vincentius Lirinenſis c. 18. Veſtimenta alba, Evangelica ſunt & Apoſtolica ſcripta omnium clariſſima S. Chryſoſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 9. Marci.

Vinaria cella. Poteſt per cellam vinariam S. Scriptura figurari. S Greg. in 2. Cant.

Vitrum. Scriptura comparatur vitro; quia vitrum oſtendit rem, ſed non plenè. S. Thom. in 4. Apoc.

T I T U L U S V.

SOCIETAS MALA. SOCIUS MALUS.

C*Arbones vaſtatores*, exempla ſunt. Quare dicti ſunt - (mali) carbones? Quia qui ſe convertunt ad Dominum, de mortuis reviviſcunt; carbones autem, antequam accenderentur, extincti erant. S. Auguſt. in pſal. 119. Vaſtatores dicuntur; quia ſuo exemplo alios convertunt, & in iis vitia devaſtant. Idem ibid.

Civitas ſanguinum. Ezech. 24. eſt collectio impiorum. S. Bonav. ſpec. B. V. c. 2.

Corpus diaboli, univerſitas eſt iniquorum, tanquam illius nutrix adultera; cujus ipſe caput eſt. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 14.

Currus diaboli, eſt mala Societas. S. Bonav. ſer. 2. D. 4. Paſch.

Dentes diaboli, mali Socii ſunt: quia alios bonos corpori diaboli incorporant. S. Gregorius l 33. c. 29.

Ericii, ſunt mali: qui, antequam apprehendantur, ſeu corripiantur, toti videntur; apprehenſi verò globantur, & non videntur. Excuſatio id agit. S. Gregor. l. 33. c. 32.

Hydria Samaritanæ. Joan. 4. Spiritualiter hydria erat Societas mala mulieris, quæ ejus impediebat curſum, ideo dimiſit. S. Vinc. Ferr. ſer. f. 6. D. 3. Quadrag.

Incantator, eſt diabolus, & aliæ malæ perſonæ. Contra hos debemus induere proprietates aſpidis; unam dexteram aurem ponere ſupra petram Chriſtum, alteram occludere cauda, corporis extremitate; ſcilicet mortis cogitatione, quæ eſt ultimum hominis. Sanct. Vincent. Ferrer. ſerm. 2. Epiphan. Dom.

Lucifer. Dæmones ſunt Patres eorum, quos decipiunt. Patres dico, non generatione, ſed imitatione. Lucifer ergo eſt avus hominum perverſorum. S. Bonav. ſerm. 2. in Vigil. Nativ. Dom.

Mallei diaboli. Malos homines diabolus quaſi malleos, & flagella, habere conſuevit. S. Aug. ſ. 85. de temp.

Mare, conſortium malorum ſignificat. S. Th. in 13. Apoc.

Meretrix. Apoc. 17. Hæc mulier meretrix, eſt multitudo malorum, & quidem maximè perverſorum. S. Thom. in 17. Apoc.

Organum diaboli Scandala, ſunt Angeli Sathanæ. Quærunt autem (diaboli) organa, per quæ ſcandala operentur. Origen. tr. 3. in Joan. apud. S. Thom. in Cat. ſup. 18. Matth.

Perdix. Sicut auceps per captam perdicem alias allicit, & capit; ita diabolus per animam captam. S. Ephr. tom. 2. de recta intent.

Peſtilentia, eſt homo malus; qui te vult per calumniam expoliare. Iſte talis ſic eſt, quomodo puſtula mala in corpore. S. Aug. l. 50. homil. 10. Ut puſtulam amittamus, non curamus, quòd aliquid cum puſtula de noſtro corpore abſcindantur. Sic non debemus curare, quòd aliquid de ſubſtantia corporali nobis cum ablatione talis hominis abſcedat; dummodo ab eo liberemur. Id. ib.

Poma putrida. O quot animæ damnantur ex mala Societate! Quoniam poma putrida corrumpunt omnia alia: ſic etiam corrumpit mala Societas omnes alios de ſocietate. S. Vinc. Ferr. ſ. ſer. 5. D. 4. Quadrag.

Radices malæ, mali parentes; mali rami, ſunt mali filii, & nepotes. Item malæ radices ſunt primi vitiorum inventores; rami ſunt eorum vitiorum ſequaces. Et jam ſecuris Divini judicii ad radicem venit. Luc. 3. Patet igitur, quòd impoſſibile eſt, ramos evadere, ex quo ſecuris ſic cœpit radices ferire. S. Bonav. ſer. 2. D. 7. Pent.

Saxum cadens. Sicut Saxum de monte deſcendens lapides ſibi occurrentes ſecum præcipitat: ita exemplo malo multi cadunt in profundum inferni. S. Vinc. Ferr. ſer. 3. D. 21. Pent.

Sepulchrum. *Guttur eorum* eſt ſepulchrum patens. Nam ſicut ſepulchrum eſt locus mortuorum, & de eo egreditur fœtor; ita locutiones eorum mortificant alios vel ſpiritualiter, vel corporaliter. 1. Cor. 15. *Corrumpunt bonos mores colloquia prava*. S. Thom. in pſ. 5.

Tædæ lumen. Prædicatio perverſorum, ſeu pervertentium, eſt ſicut tædæ lumen. S. Greg. l. 33. c. 36.

Turba. Chriſtus turba ejecta ſanat puellam. Matth. 9. Idem ſurdum de turba ſubducit, & ſanat. Matth. 7. Zachæus *præ turba non poterat videre JESUM*. Luc. 19. Turba hæc, eſt malorum Societas. S. Bonav. ſer. 2. D. 23. Pent.

Venatores diaboli, ſunt homines perverſi; per quos animæ hominum in peccatis capiunt. S. Bonav. ſer. 1. D. 16. Pent.

T I T U L U S VI.

S P E S.

A*Ltitudo*. Per longitudinem Fides intelligitur, per altitudinem ſpes, per latitudinem charitas. Et hæ virtutes æquales dicuntur: quia quantum quiſque credit, tantùm ſperat; & quantum ſperat, tantum diligit. Sanct. Thom. in 21. Apoc.

Anchoras. Comparat (Apoſtolus) ſpem ipſi anchoræ. - Spes animam firmat in DEO in hoc Mundo; qui eſt quaſi quoddam mare. S. Thom in 6. Hebr. lect. 4. Eſt autem differentia inter anchoram, & ſpem: quia anchora in imo figitur, ſed ſpes in ſummo, ſcilicet in DEO. Idem ibid. Spes, eſt quaſi anchora ſtabiliens corda. Ibid. in 13. lect. 2. Spes in DEO, eſt firmamentum. Ideo hæc comparatur anchoræ. S. Tho. in pſ. 20.

Arma. Sicut galea eſt munimentum capitis; ſic ſpes eſt armatura intentionis. S. Bonav. diet. ſalm. t. 5. c. 4.

Aſtitrix DEI. Spes eſt dulce lumen oculorum, levamen laborum, dulcis conſolatio miſerorum; una, & non infima de tribus regii cubiculi aſtitricibus. S. Bernardus Opuſc. de fil. prod.

Aſylum. Tres illæ urbes aſyli. Deut. 19. ſunt fides, ſpes, charitas. S. Iſidorus c. 19. in Deut.

Campus. Fortitudo miles egregius DEI, accurrens per campum fiduciæ, extracto gladio lætitiæ, &c. S. Bernardus Opuſc. de fil. prod.

Columna. Spes dirigit ad ſuperna: unde ſignificatur per columnam fumi. S. Thom. in prologo expoſ. ep. ad Epheſ. Spes eſt ſicut columna domum firmans; ſicut galea caput armans, ſicut anchora navem ſervans. S. Bonav. diet. ſalm. t. 5. c. 4.

Dux animæ. Timor, & ſpes, ſunt Duces peccatricis animæ: Beata peccatrix; & quæ talem meruit habere ducatum. Goffridus Abb. ſer. 9. de S. Magdalena.

Erectio. Fideles, Eccleſiæ dicuntur columnæ: quia debent eſſe recti per fidem, erecti per ſpem, fortes per charitatem. S. Thom. prologo expoſ. ſup. ep. ad Epheſ.

Fumus. Spes ad modum fumi ex igne, id eſt, ex charitate provenit; in altum aſcendit, in fine deficit, id eſt, in gloria. S. Tho. ib.

Galea. Aſſume pro galea ſpem futurorum bonorum, quæ oculus non vidit. S. Ephrem de Panoplia.

Haſtile. Spes - deſignatur in haſtilis rectitudine. S. Thom. in 1. Apoc.

Hyacinthus; lapis eſt aerii coloris. Quid ergo in hyacinthinis manibus, niſi ſpes, & cœleſte deſiderium accipitur? S. Thom. in 5. Cant.

Iſaac. Abraham moraliter nobis virtutem fidei per exempla ſua ſignificat. - Iſaac ſignificat ſpem. *Abraham* igitur *genuit Iſaac*; quia fides generat ſpem. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Longitudo. Altitudo templi hujus ad fidem refertur, longitudo ad ſpem, latitudo ad charitatem. S. Iſidor. c. 2. in 3. Reg.

R. P. Andreæ Spanner.

Mola. Superior, & inferior, mola, eſt ſpes, & timor: ſpes quippe ad alta vehit; timor autem cor inferiùs premit. S. Iſidor. Comm. cap. 10. in Deut. Tollit ſuperiorem molam, ſi flenti peccatori dicat; non habebis veniam de commiſſis: tollit inferiorem; ſi peccantem deceptione palpet, ac ſi dicat: age mala in quantum vis abſque metu: nam DEUS pius eſt. S. Iſidor. c. 10. in Deut.

Ovum. Oppoſuit Dominus ſerpentem piſci, diabolum fidei. - Diabolus non corrumpat fidem, nè devoret piſcem. Reſtat ſpes; quæ, quantùm mihi videtur, comparatur ovo: ſpes enim nondum pervenit ad rem: & ovum eſt aliquid; ſed nondum eſt pullus. - Nihil ergo tam inimicum ſpei, quàm retrò reſpicere, id eſt, in eis rebus, quæ præterlabuntur, & intereunt, ſpem ponere. Ovo tuo ſcorpium time. Vide, quia de cauda percutit, quam retrò habet. Nos ovum noſtrum ſub alis ipſius gallinæ (Chriſti: Matth. 23.) ponamus. S. Aug. ſer. 29. de Verb. Dom.

Pes. Spes vocata eſt, quòd ſit pes. Unde contrarium deſperatio: deeſt enim ibi pes. S. Iſid. l. 8. orig. c. 2. *Quemcunque locum calcaverit pes veſter, veſter erit*. Pes veſter utique Spes veſtra eſt: & quantumcunque illa proceſſerit, obtinebit. Si tamen in DEUM tota figatur; ut firma ſit, & non titubet. S. Bernardus ſ. 15. in pſ. 90.

Principium, & *Finis*, Fidelium eſt fides, ſpes, & charitas. S. Ephr. de timore DEI.

Rachel. Spes æternæ contemplationis DEI, habens certam intelligentiam veritatis, ipſa eſt Rachel. S. Iſidor. cap. 25. in Gen.

Servus DEI. Unus ſervorum, quos DEUS mittit ad revocandos filios prodigos, eſt timor, alius ſpes. S. Bernard. Opuſc. de fil. prod.

T I T U L U S VII.

S. S P I R I T U S.

A*Ltare Fidelium*. Sanct. Spiritus eſt. Sanct. Thom. in 8. Apoc.

Amor eſt. Sanct. Thom. ad Cantorem Antiochen. Opuſc. 2. c 4. Spiritus S. dicitur amor, & donum; in quo omnia donantur. S. Thom. ſerm. in feſto S. Barnabæ Ap.

Aqua Omnes ſitientes venite ad aquas. Iſ. 55. Athanaſius habet aquam, per quas S. Spiritus intelligitur. Ait enim: aqua viva Spiritus Sanctus eſt; ſicut Joannes docuit cap. 7. S. Athanaſ. ſ. 1. ad Theophilum de Trinitate. Et l. 3. de Spiritu Sancto. Ait: cùm Pater ſit fons, ac filius dicatur fluvius; Spiritum dicimus potare. Scriptum eſt enim: *Nos omnes eodem Spiritu potati ſumus*. Terra, Mater Domini MARIA rectiſſimè accipitur; de qua ſcriptum: *aperiatur terra*. Quam terram irrigavit Spiritus Sanctus; qui fontis, & aquæ nomine in Evangelio ſignificatur. S. Iſidor. c. 3. in Gen.

Auſter. Dicitur Auſter propter calorem. Abac. 2. *DEUS ab auſtoro veniet*. Propter arborum fructificationem. Cant. 4. veni Auſter. Per Auſtrum Spiritus Sanctus figuratur. S. Gregor. in 4. Cant.

Calamus DEI. Cor DEUS, os Pater, lingua Filius, calamus Spiritus Sanctus. S. Bonav. Spec. B. V. c. 2.

Candelabrum illud ſeptem calamorum Spiritus Sancti geſtabat imaginem. S. Iſidorus c. 45. in Exod.

Columba. Quæritur: quare Spiritus Sanctus ibi (ad Jordanem) in columba, hic (in monte Thabor) in nube declaratus eſt? Dona ſiquidem ſua per ſpecies declarare ſolet: innocentiam autem in baptiſmate donat; quæ per avem ſimplicitatis deſignatur. Daturus eſt autem claritatem, & refrigerium, in reſurrectione: ideo in nube refrigerium, in fulgure nobis claritas reſurgentium corporum deſignatur. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 17. Matth.

Cuſtos. Paracletus regeneratis in Chriſto cuſtos, conſiliator, & tutor eſt. Repertus Abb. Tuit. de div. offic. l. 7. cap. 10.

Digitus. Opera digitorum. Tres digiti, tres perſonæ, q. d. Opera totius Trinitatis, vel Spiritus Sancti. S. Thom. in pſ. 8. Digitus in Evangelio Spiritus Sanctus dicitur. Nicetas ſup. or. 40. S. Gregorii Naz. in S. Baptiſma. Spiritum Sanctum eſſe digitum DEI, in libris Evangeliorum apertiſſimè declaratur. Cùm enim unus Evangeliſta dixiſſet. Luc. 11. *In digito DEI eiicio dæmonia*; alius Matth. 12. ait: *in Spiritu DEI eiicio dæmonia*. S. Iſidorus Orig. l. 7. c. 3. 4. Spiritus Sanctus eſt digitus DEI; ſputum autem Divina Sapientia eſt; quæ ſolvit vinculum labiorum humani generis. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 7. Marci.

Doctor velox, & efficax. Ivo Carnot. Ep. Serm. de Pentecoſte.

Flumen Fons. Eſt pacis fluvius. Rupertus ib. l. 7. c. 10. Spiritus Sanctus, eſt Fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Orig. apud S. Thom. in Cant. ſup. 4. Joan.

Gallus, lucis nuntius, quis eſt, niſi Spiritus Sanctus? cujus voce in Prophetis, & in Apoſtolis nos de trina negatione exci-

tamur: ad amariſſimos poſt lapſum fletus. S. Hieron. apud S. Thom. in Cant. ſup. 16. Marci.

Gladius, Spiritus ſanctus eſt; ſicut Apoſtolus Paulus ad Epheſios meminit. Auricula autem amputata, auditus Judæorum eſt; ſicut Iſaias dixit: *Domine, quis credidit auditui noſtro?* Theca verò Petrus eſt, in quo Spiritus DEI latebat. Arnobius annot. 8. ſup. Joan.

Murus hujus civitatis eſt Spiritus ſanctus. S. Th. in pſ. 47.

Notarius publicus, eſt Spiritus ſanctus. S. Bonav. diet. ſal. t. 3. cap. 1.

Nubes lucida, & obumbrans ſanctos, eſt Spiritus ſanctus. Origen apud. S. Thom. in Cat. ſup. 17. Matth. Nubes eſt Spiritus ſanctus; qui eſt ſapientiæ Fons. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 9. Marci.

Oleum. Panis in craticula coctus. Levit. 2. & oblatus, & aſperſus oleo, Chriſtus eſt in cruce pro nobis paſſus, & totus unctus Spiritu ſancto. S. Tho. de Sacr. Alt. c. 21. Dicitur Spiritus ſanctus oleum: quia ſicut oleum ſupernatat omnibus liquoribus; ita Spiritus ſanctus omnibus creaturis. 2. Propter ſuavitatem ſuam miſericordia, & omnis ſuavitas mentis, à Spiritu ſancto eſt. 3. Quia oleum eſt diffuſum; ſic Spiritus ſanctus eſt communicativus. Item oleum eſt fomentum ignis, & caloris: & Spiritus ſanctus fovet, ac nutrit amoris calorem. - Item oleum illuminat, & ita Spiritus ſanctus. Job 32. *Inſpiratio Omnipotentis dat intelligentiam.* - Oleum gaudii pro luctu. Iſ. 61. Spiritus ſanctus eſt cauſa gaudii. Sanct. Thom. in pſal. 44. Eſt oleum exultationis. Sanct. Auguſt. contra Maximinum l. 3. c. 16. ſuper illud pſal. 44. *Unxit te oleo lætitiæ.* Solet Spiritus ſanctus olei nomine appellari; juxta quod pſal. 44. ait: *Unxit te DEUS tuus oleo*, id eſt, Spiritu ſancto. S. Thom. in 1. Cant.

Oſculum. Spiritus ſanctus ſpecialiter charitatis nomine deſignatur. Ipſe eſt amor Patris, & Filii, & ſuavitas, & unitas, & oſculum, & amplexus. S. Bernardus Opuſc. de Charitate c. 13.

Oſtiarius, eſt Spiritus ſanctus. Ad officium Oſtiarii pertinet, ut oſtium aperiat: & de Spiritu ſancto dicitur Joan. 14. *Docebit vos omnem veritatem.* Chriſtus eſt enim oſtium, in quantum eſt veritas. S. Thom. in 10. Joan. lect. 1.

Rebecca. Gen. 27. Rebecca loquitur ad filium minorem: *Vade ad gregem, & accipe mihi inde duos hædos*; præfigurans carneum Salvatoris adventum - Iſaac portat imaginem DEI Patris, Rebecca Spiritus ſancti. S. Iſid. c. 23. in Gen.

Scriba. S. Spiritus eſt ſcriba velociter ſcribens. Qui per ſtudium quærunt ſapientia; per partes, & etiam longo temtempore ſtudent: quia habent eam à Spiritu ſancto, velociter accipiunt. S. Thom. in pſ. 44.

Signaculum vultus DEI. S. Athanaſius l. 1. ad Theophilum de Trinit.

Sol. Dicendum, quòd ſicut eſt de Sole materiali, ita contingit de Spiritu ſancto. Multi autem poſſunt ſe abſcondere, & non recipere calorem Solis; ſed Sol ex parte ſua ſe exhibet omnibus. Sic Spiritus ſanctus effunditur ubique, & petit ab omnibus recipi; niſi aliquis ſe per malitiam abſcondat. S. Thom. in pſ. 18.

Vena, eſt benigna Paterni cordis; eſt torrens voluptatis DEI. Rupertus Abb. Tuit. de div. offic. l. 7. c. 10.

Veritas. S. Juſtinus M. P. Sermone exhortatorio ad gentes, docet, à Platone dictum Spiritum ſanctum fuiſſe, veritatem & virtutem.

Vita. Spiritus ſanctus vitalis eſt; vel potiùs totus ille ipſa lux, & ipſa vita eſt. S. Gregor. Naz. or. 6. de Sanct. Spiritu.

T I T U L U S VIII.

S. STEPHANUS.

AGnus. Paulus fuit lupus, S. Stephanus fuit Agnus. Sanct. Chryſoſt. de Reprehenſionib. ſer. & de Converſ. Sanct. Pauli.

Apoſtolus. O Virum! tempore quidem Apoſtolis poſteriorem; at præclaris facinoribus priorem Sanct. Aſterius Amaſeæ Ep. hom. de S. Stephano.

Bellator avidus. Dux purpurati exercitus. S. Chryſol. ſer. 154.

Lapis. Currunt illi ad lapides, Act. 7. & ille ad preces. Lapides lapidem percutiunt, ſed lapidem molliorem; de quo fluit oleum charitatis, & tinnitus redditur pietatis. *Domine*, inquit, *nè ſtatuas illis hoc peccatum.* Id. ib.

Martyrum Dux. Martyrum anteſignanus fuit ille primus Chriſti Diaconus, & Apoſtolus, ac primus Martyr Stephanus. S. Damaſcenus Orthod. fid. l. 4. c. 16. Primitiæ Martyrum. S. Aſterius hom. de S. Stephano. S. Proto-Martyr Stephanus eſt primicerius purpuratæ cohortis, armatus vexillifer. S. Bernardus ſerm. de S. Stephan. Primitivus flos Martyrum. Ibid. Sic loricatus gratia, & haſta fortitudinis ſapienter infrendens, faciebat prodigia, & ſigna magna. Idem ibidem.

Piſcis. Cùm *primum* piſcem admonetur Petrus inquirere; Matth. 17. aſcenſuri oſtenduntur & plures. Beatus ille primus Martyr Stephanus primus aſcendit, & ſtaterem in ore continuit: in quo didrachma novæ prædicationis, tamquam duo denarii, habebatur. DEI enim gloriam, & Dominum Chriſtum, contuens, prædicabat. S. Hilarius apud. S. Tho. in Cat. ſup. 17. Matth.

Platanus procera, quam fabri plures accidant. S. Aſterius citatus.

T I T U L U S IX.

S U P E R B I A. S U P E R B U S.

ABies. Notandum; quòd ſicut abietes ſunt magnæ; ita & cedri: & ideo per eas ſignatur ſuperbia. Dicitur ergo, *vox Domini confrigentis cedros*, id eſt, virtus imperii Divini ſuper omnes ſuperbos. S. Thom. in pſ. 28.

Adeps. Dicit adipem ſuum, ſuperbiam. S. Thom. in pſ. 16. Sicut ex abundanti cibo adeps, ita ex abundantia rerum ſuperbia naſcitur. S. Greg. l. 15. mor. c. 25.

Ædificat alta. Quid dixerunt ſuperbi? nè pereamus diluvio, faciamus altam turrim. Superbia ſe munitos arbitrabantur. S. Aug. in pſ. 54.

Alieni, vocantur ſupebi. S. Thom. in pſ. 18.

Aranea. Superbia comparatur araneæ: quia ſicut aranea ſe eviſcerat - Sic ſuperbus perdit animam, ut capiat laudem humanam. S. Vinc. Ferr. de Propriet. vitior. c. 1.

Arbor. Sicut arbor excelſa, & ſpecioſa, ſed infructuoſa; ita ſuperbus, & inſolens Monachus. S. Ephr. de vita Relig. Superbia arbori excelſiſſimæ, ſed putridæ, ſimilis eſt; cujus undique facilè confringuntur rami. Idem de recta vivendi ratione c. 3.

Avena, propter vanitatem, ſignificat ſuperbiam. S. Thom. ſer. 2. D. 4. Epiph.

Beſtiæ, ſunt ſuperbi. S. Iſidor c. 2. in Gen.

Cedrus. Elatus ſicut cedrus Libani confrigetur. Arnobius in pſ. 28. Vide hic *Abies*. Cedri nomine pravorum ſuperba elatio deſignatur. S. Iſidorus c. 3. in 3. Reg. Superbi ſunt cedri. S. Aug. in pſ. 28.

Cervix. Nota, cervix propriè poſterior pars colli eſt: quandoque accipitur pro ſuperbia. S. Thom. in c. 5. Boetii.

Cornu. Superbiam ſignat. S. Auguſt. in pſ. 8.

Cygnus, ſignificat cervicis altæ ſuperbiam. S. Iſid. c. 9. in Levit.

Dæmonum habitatio, eſt conſcientia perſonæ ſuperbæ. S. Bonav. ſer. de S. Aug.

Diei altitudo. Ab altitudine diei conculcaverunt me. Pſ. 55. hoc eſt, à ſuperbia temporali. Noli timere altitudinem conculcantium: diei altitudo temporalis eſt, non æterna. S. Aug. in pſ. 55.

Divites, intellige ſuperbos; pauperes, humiles. S. Auguſt. in pſ. 48.

Equus. Omnes, qui luxuriæ, ſuperbiæ - deſerviunt, quaſi equi quidam ſub curru Pharaonis, id eſt, ſub regimine diaboli ſunt. S. Thom. in 1. Cant. illi ſunt equi, qui per ſuperbiam extolluntur. S. Thom. in pſ 31.

Febris ephemera, eſt ſuperbia; quæ citò deficit. Job 24. *Elevati ſunt ad modicum.* S. Thom. ſer. 3. D. 22. Pent.

Feretrum. Superbia comparatur feretro mortuali. S. Vinc. Fer. de propriet. vit. c. 1.

Fons omnium vitiorum, & radix, eſt ſuperbia. S. Thom. 2. 2. q. 132. a. 4.

Fortis. Superbi dicuntur fortes. S. Aug. in pſ. 36. *Dii fortes terræ*, dicuntur præſumentes de ſe, & ſuperbi. S. Aug. in pſ. 46.

Fulmen. Per ictum fulminis intelliguntur ſuperbi. Sicut enim fulmen generatur in alto; ſic ſuperbi altè ſe extollunt. S. Thom. in metr. 4. l. 1 de Conſ. Phil.

Fumus. Superbia comparatur fumo. S. Bonav. diet. ſal. t. 1. c. 4. Sicut fumus magis aſcendendo deficit: ſic ſuperbus plus exaltatus magis evaneſcit. Sanct. Vinc. Ferrer. ſerm. 1. de Superbia.

Gallina. Comparatur gallinæ: quia, ſicut gallina ſtatim cùm poſuerit ovum, clamat: ſic ſuperbus vult videri, cùm fecerit aliquod bonum. Matth. 23. *Faciunt, ut videantur.* S. Vinc. Ferr. de Propriet. vit. c. 1.

Gelboe montes. Per Gelboe montes ſuperba Judæorum corda ſignantur. S. Greg. l. 4. mor. c. 3.

Gigas. *Terram gigantum*, id eſt, ſuperborum, & potentium; *detrahes in ruinam.* Iſ. 26. S. Thom. hic. Gigas, ſuperbus aliquis eſt, extollens ſe, velut quia eſt aliquid in ſe, & per ſe. S. Aug. enarrat. 2. in pſ. 32.

Goliath. figura diaboli, & ſuperbiæ. S. Iſid. c. 10. in 1. Reg.

Hæreticorum locus ſuperbia eſt - ſicut eſt è contra humilitas locus bonorum. S. Greg. mor. l. 3. c. 17.

Hydrops. Naſcitur ex vitio veſicæ cum inflatione turgente: per hoc ſignificat ſuperbiam. S. Thom. ſer. 2. D. 17. Pent.

Immedicabile. Superbiæ morbus, malum immedicabile. S. Ephr. de tim. DEI.

Initium. Superbia eſt radix, & initium omnium vitiorum. S. Thom. in c. 12. 2. Cor. lect. 3. *Initium omnis peccati ſuperbia.* Eccl. 10. Quemadmodum principium, & finis, bonorum eſt humilitas; ità malorum initium, & finis, exiſtit ſuperbia. S. Ephrem tom. 1. ad everſionem ſuperbiæ. Omnium malorum initium ſuperbia eſt. Paulus Oroſius ad S. Aug. lib. 6. hiſtor. c. 17.

Latibulo ſuperbia ſimilis eſt: in quo draco libenter moratur. S. Ephr. de virtute c. 5.

Lepra. Leproſus ſuperbus eſt, qui tumet. S. Thom. ſer. 1. D. 2. Epiph. Superbia, eſt lepra Naaman, 4. Reg. 5. quæ ſetempliciter nos occupavit: in proprietate poſſeſſionum, in gloria veſtium, in voluptate corporum; in ore quoque dupliciter, ſimiliter in corde. Neceſſe igitur habemus, cum Naaman ſepties lavari; & quidem in Jordane, id eſt, in humili Paſſione Chriſti; ut ab ea lue immundiſſima mundemur. S. Bernardus ſer. 3. de Reſurrect. Dom.

Libidinoſiſſimus. Multis ſæpe ſuperbia luxuriæ ſeminarium fuit. S. Greg. mor. l. 26. c. 12.

Lupus. Uno menſe vivit vento. Ita ſuperbus uno menſe in menſura vitæ ſuæ vivit vento ſuperbiæ. S. Vinc. Ferr. de Propriet. vit. c. 1.

Mare. Mundus dicitur mare, ratione tumoris per ſuperbiam. S. Thom. in 8. Apoc. Arenam Dominus mari terminum poſuit: quia, ad frangendam Mundi gloriam, abjectos, & pauperes elegit. S. Greg. mor. l. 9. c. 5.

Mons. Quando dæmon vult aliquem præcipitare in Infernum; primò facit illum aſcendere in ſupercilium montis ſuperbiæ. S. Bonavent. ſerm. de Invent. S. Crucis. *Montes fluxerunt ſicut cera à facie Domini.* Qui ſunt montes? Superbi, omnis altitudo extollens ſe adverſus DEUM. S. Aug. in pſ. 96. Dæmones montes ſunt propter ſuperbiam; & petræ poſt vocantur propter pertinaciam. S. Thom. in 6. Apoc. *Dicetis monti huic*, id eſt, ſuperbo diabolo, *tranſi hinc*, id eſt, ab obſeſſo corpore *in altum maris*, id eſt, in profundum Inferni; *& tranſibit*. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 17. Matth. Per hos montes (pardorum) ſæculi poteſtates, Reges ſcilicet, & Principes intelliguntur: qui veluti montes in ſuperbia extolluntur; & malignis ſpiritibus, quaſi leonibus, & pardis, cubilia præbent. - De his montibus coronatur Eccleſia; quando Principes ſæculi ad fidem Chriſti convertuntur. Coronatur & de cubilibus leonum, & montibus pardorum; quando ſuperbos quoſque, & ſævos, ac doloſos, convertit. S. Tho. in 4. Cant. *Tange montes, & fumigabunt*, per compunctionem. S. Thom. in 8. Matth. id eſt, ſuperbos. Montes Amana, ſuperba Infidelium corda. S. Iſid. in Cant.

Morbus. Superbia eſt perinde, ac peſtilens quidam morbus, ac tabificus. S. Antiochus Abb. hom. 44. de Superbia.

Naves Tharſis, ſuperbi ſunt, præſumentes in incertis flatibus ventorum. S. Aug. in pſ. 47.

Oculi, id eſt, ſuperbia, ſublimis, id eſt, hominis potentis; humiliati, id eſt, humiliabuntur. S. Thom. in 2. Iſ.

Oleum. P. Petrus Ribadeneira comparat ſuperbos oleo: quia, ſicut oleum, ita ſuperbi omnibus volunt ſupernatare.

Onager. Per onagrum intelligitur ſuperbus: unde vincula onagri, ſunt vincula ſuperbi. S. Thom. ſerm. 2. D. 3. Adv.

Pavo; ſymbolum ſuperbi. S. Vinc. Ferr. ſer. 1. de Superbia.

Pes Superbiæ. Cùm cautam faceret Dominus Eccleſiam, ait: illa tuum caput obſervabit; & tu ejus calcaneum. Serpens obſervat ejus calcaneum, quando tibi veniat pes ſuperbiæ; quando labaris, ut dejiciat. Tu autem caput ejus obſerva. *Initium omnis peccati ſuperbia.* S. Aug. in pſ. 35.

Phrenetici. Fortes hi, ſeu ſani ſunt ſuperbi Judæi de ſe præſumentes; phreneticis ſimiles, quibus nihil fortius. Sed quantò majores vires, tantò mors vicinior. S. Aug. Conc. 1. in pſ. 58.

Pinguis cervi, eſt opulenta ſuperbia. S. Greg. mor. l. 12. c. 22.

Radix, & origo omnium vitiorum, eſt ſuperbia. S. Tho. in 12. 2. Cor. lect. 3. Prava radix eſt ſuperbia. S. Tho. in pſ. 30. Superbia omnium vitiorum ſeptem radix, & origo. S. Tho. 2. 2. q. 132. a. 4.

Rami. Superbi ſunt rami erecti; & ſpicæ erectæ, quia vacuæ. S. Bonav. diet. ſal. t. 7. c. 1.

Rubigo, eſt præſumptio. S Aug. in pſ. 77.

Stare neſcit. Citò pes offendit in nocte, ſi quaſi quidam Mundi oculus luna viam non monſtret. Et tu in nocte es ſæculi. Monſtret tibi Eccleſia viam; ex alto te Sol illuminet, ut lapſum timere non poſſis. - Neſcit ſtare ſuperbia. S. Ambroſ. in pſ. 35.

Taurus. Congregatio taurorum, id eſt, ſuperborum cornupetarum, inter vaccas populorum: quas dixit vaccas, animas ſeductibiles. S. Aug. in pſ. 57. In tauro cervix ſuperbiæ; in ariete ducatus gregum ſequentium, deſignatur. S. Gregor. Præf. in Job c. 13. Tauri vocabulo cervix ſuperbiæ demonſtratur. Pſ. 21. tauri pingues. S. Greg. mor. l. 7. c. 15.

Turris, ſuperbia hujus Mundi eſt. S. Iſidor. c. 9. in Gen.

Tyrannis. Bene ſuperbiam impii tyrannidem vocat. Propriè enim tyrannus dicitur: quia in communi republica non jure principatur Id.

Ventus. Superbia comparatur vento propter tria: quia ventus extinguit lucem, exſiccat rorem, & exſufflat pulverem. S. Bonav. diet. ſal. t. 1. c. 3.

Vermis divitiarum, ſuperbia eſt. S. Aug. apud S. Bonavent. Apolog. pauper. 3. reſponſ. partic. 1. a. 2.

Veſica comparatur: quæ mox deficit, dum tantùm acu pungitur. S. Bonav. diet. Salut. t. 1. c. 3.

Via eſt Inferni, ſicut humilitas via cœli. S. Bonav. ſerm. de S. Phil. & Jac. Apoſt.

Volucres cœli. Vide nunc etiam volucres cœli ſuperbos. S. Aug. in pſ. 8.

Vorago eſt. S. Bonavent. Opuſc. de 6. alis Seraph. c. 5.

T.

T I T U L U S I.

TENTATIO.

AQuilo. Diabolus dicitur Aquilo, propter tentationis impetum: - quia impedit boni operis fructum, quia ſiccat lacrymarum fluvium. S. Thom. in 1. Jerem.

Dies mala, eſt tentatio diabolica. S. Th. ſ. 1. D. 21. Pent.

Framea. Inimicus ſpecialiter diabolus. - framea ejus tentationes. S. Thom. in pſ. 9.

Latus ſiniſtrum, ſignificat tentationes diaboli: dextrum verò delicias Mundi. S. Bonav. diet. ſal. t. 10. c. 5.

Rete. Sicut piſciculi evadunt ſagenam, ſic humiles rete, id eſt, tentationes diabolicas. Sanct. Bonavent. diet. ſal. t. 7. cap. 1.

Semen diaboli, eſt perverſa ſuggeſtio. S. Iſid. c. 5. in Gen.

Serpentem, ſuggeſtionem accipimus; mulierem, animalem corporis ſenſum; rationem autem, virum. S. Iſidor. c. 4. in Gen.

Somnium nocturnum, eſt tentatio occulta. S. Iſidor. c. 20. in Deuter.

Ventus, quandoque ſignificat tribulationem, quandoque ipſam tentationem peccati. S. Thom. in pſ. 34.

R. P. Andreæ Spanner.

T I T U L U S II.

S. THOMAS AQUINAS.

AByſſus. Thomas idem eſt, quod *abyſſus*. Quid de abyſſo dicat abyſſus, hoc eſt, S. Thomas, audiamus. In pſ. 32. ait: abyſſus ſecundùm Auguſtinum, dicit profunditatem aquarum immeabilem; & habet duplicem interpretationem. Ab α, quod eſt *ſine*, & baſi, quod eſt fundamentum quaſi ſine fundamento, & ſine candore: quia profunda eſt, & obſcura. - In ea (abyſſo) eſt immenſa abundantia, ſive multitudo aquarum. Secundò in abyſſo conſervatur aqua; & non decidit. Tertiò extrahuntur ad utilitatem, cùm elevantur vapores ex eis, & generantur pluviæ, & irrigatur terra.Ità S. Thom. in pſ. 32. Quæ omnia pulchrè quadrant abyſſo. S. Thomæ.

Acutiſſimus Doctor. Sed hæc (ad ſcribendos Theologicos Commentarios) impellere non potuiſſent; niſi S. Thomam graviſſimum, atque acutiſſimum nobis Divinitus datum Doctorem, in hiſce tam operoſis noſtris commentationibus præeuntem, & quaſi viam munientem, ſubſequerer. P. Gabriel Vaſquez tom. 1. Comment. in S. Thom. Præfat. ad Lectorem.

Alpha. Rectè Titelmannus eum appellat Theologorum Theologum, alpha literarum omnium, veritatis unicum artificem, architectum omnium literarum, &c. Laurentius Deaponte, Ord. Cler. Reg. Minorum in Sap. to. 2. hom. 13. §. 4. n. 114.

Angelus Theologiæ. P. Vincentius Caraffa ep. de mediis con-

ſervandi primævum ſpiritum Societatis. Angelicus Doctor. Pius V. Bulla, quam cum inter Doctores Eccleſiæ retulit.

Aquila. Iſtar omnium una nobis Aquinas Aquila; qui non uſitata, & tenuipenna hæc exaravit. P. Henricus Engelgrave in Cœl. Panteo p. 1. Præfat. ad Lect.

Aſtrum Pulcherrimum Dominicanæ familiæ, atque adeò Reipublicæ Chriſtianæ aſtrum. P. Ludovicus Molina in ep. dedicat. ad Philipp. Hiſp. Reg.

Athleta ſplendidiſſimus Catholicæ fidei. Paulus V. Bulla ad Neapol.

Baculus ſenectutis Lumen oculorum meorum, baculum ſenectutis meæ; ſolebat S. Thomam vocare Paulus IV.

Candelabrum in domo DEI lucens. Sixtus V. Bulla, qua S. Bonaventuram inter Doctores Eccleſiæ retulit. Fuit univerſalis Eccleſiæ lumem præfulgidum, gemma radians Clericorum, fons Doctorum, Univerſitatis noſtræ Pariſienſis ſpeculum clariſſimum, & candelabrum inſigne, ac lucens: per quem omnes, qui vias vitæ, & ſcholas doctrinæ ſanctæ ingrediuntur, lumen vident claritatis. Pariſienſis Schola epiſtola ad laudem, defenſionemque Sancti doctrinæ. Ità refert P. Laurentius Deaponte antè citatus.

Clariſſimus, & Sanctiſſimus *Doctor*. P. Petrus Ribadeneira vitæ. S. Ignatii l. 3. c. 23.

Cherubim. Eligam Angelicum Doctorem: qui non quilibet Angelus, ſed Cherubim, hoc eſt, ſcientia, & charitate plenus. Idem ibid. n. 116.

Clypeus eſt, *Eccleſiæ*, & telum. Joannes Bapt. Gonet, Ord. Prædic. in Commendat. doctrinæ S. Thomæ §. 6.

Columna veritatis. Niſi Apoſtolus Sanctiſſimam Eccleſiam edocuiſſet columnam eſſe, ac firmamentum veritatis; Thomam dicerem; Thomam ſanctiſſimum, ut talem prædicarem. P. Laurent. Deaponte tom. 2. Sap. Salom. tom. 13. §. 4. n. 90.

Decus, & *flos Mundi*, dixit cum fletu ſepius de S. Thoma Albertus M. ut in ſuo nodo indiſſolubili 17. refert Petrus de Alva, & Aſtargo. Eſt ſanctiſſimus Doctor lumen, ſplendor clariſſimus, Scholaſticæque diſciplinæ decus, & ornamentum. Deaponte cit.

Deus minor. Quem DEUS in terris veluti quendam minorem DEUM ab omnibus Religioſè coli precepit. P. Coſmus Alamannius p. 1. Summæ Ppiloſ. Præfat. ad Lect.

Divinus. S. Thomæ doctrina, eſt Divina, cœleſtis, admirabilis. Clem. VIII. ad Neapolit. Certiſſima Chriſtianæ doctrinę regula. S. Pius V. Conſtitut. 36. an. 1567. Eſt perfecta, & non ſine infuſione Spiritus ſancti. Joannes XII. an. 1323. in Bulla Canon. Scripta S. Thomæ ſunt nobis mera oracula. P. Joannes Bonifacius de Sapiente fructuoſo. l. 5. ep. 3. Eſt Divinus homo; eſt Doctor, & Sapiens, & Sanctus. Idem.

Doctor Eccleſiæ. Primis Eccleſiæ Doctoribus comparatur. P. Franc. Suarez tom. 1. de Gratia. Prolegom 6. c. 6. n. 28. Ejusdem eſt primarius Dux, & Magiſter. Ibid. P. Nicolaus Lancicius S. J. Opuſculo de rectè traducenda adoleſcentia ait: ſatis ſe Eccleſiæ profuiſſe cenſere poſſet Ordo Prædicatorum; ſi vel ſolum S. Thomam protuliſſet. Eſt Doctor egregius. Urbanus V. in Bulla de Translat. Corporis. S. Thomæ. Doctorum antiſtitem, vocat S. Thomam Engelgrave in feſto S. Catharinæ V. M. §. 1. Eſt proprius Doctor Societatis. Congregatio Jeſuita Generalis. Glorioſus Doctor. V. Marina de Eſcobar vitæ l. 4. c. 20. §. 3.

Enucleator ſecretorum. Fuit oraculorum, & ſecretorum naturalium, & ſupernaturalium, enucleator precipuus. Clemens VI. ferm. de S. Thoma.

Evangelica Doctrina. Dum audio, doctrinam ſuam non ab hominibus Thomam accepiſſe, ſed à ſanctiſſimis Apoſtolis, & à Chriſto audio approbatam; parum abeſt, nè illam Evangelium dicam Deaponte ibidem num. 104.

Genius naturæ. Scimus, unum D. Thomam Scolæ Principem, naturæ genium, orbis Magiſtrum, nullius injuria cæteris Theologis omnibus eſſe anteponendum. P. Joan. B. Gonet cit. §. 10.

Incomparabilis Doctor, princeps Theologorum. P. Sfortia Pallavicinus hiſtor. Concil. Trident. p. 1. l. 7. c. 14. n. 5.

Interpres Angelicus Divinæ voluntatis. Clemens VII. Bulla ad Neopolit.

Lucerna. Eſt lucerna. Sic eum vocat DEUS Pater apud S. Catharinam Sen. tr. 2. dial. c. 84.

Luminare. *Lux*. Lumen Eccleſiæ. Splendidiſſimum Eccleſiæ lumen. P. Poſſevinus tom. 2. apparat. Sacri p. 477. Ipſe fuit veluti lumen valde lucidum, quod in Eccleſia collocavi. Ait DEUS Pater apud S. Catharinam Sen. cit. Eſt veluti luminare ſplendens ſuper candelabro collocatum, extirpans errores. Ibid. c. 119. Ipſe fuit una lux ardentiſſima; quæ non ſolùm in Ordine ſuo reſplenduit, verùm etiam in corpore myſtico militantis Eccleſiæ, tenebras hæreſum, ac errorum extinxit. Ibid. tr. 6. c. 158. In quibus omnibus (ſcilicet Conciliis, Lugdunenſi, Conſtnatienſi, Viennenſi, Florentino, Lateranenſi, Tridentino,) ſic ſancti doctrina præfulgida, ſic hæreticis terribilis: ut ſicut ſanctis lumen Conciliis; ſic perpetuus hæreticorum in illis fuerit malleus. Deaponte tom. 2. hom. 13. §. 4. n. 110.

Magiſter orbis. Magiſter terrarum P. Franſciſcus Piccolomini ep. de util. & neceſſit. Executionum.

Magnus Aquinas. P. Pallavicinus lib. Vindic. Soc. JESU cap. 24.

Machabæus. Eſt verè Machabæus alter; qui gladio ſuo caſtra DEI protexit. Joannes Gonet citat.

Oraculum. Scripta. S. Thomæ ſunt nobis mera miracula. P. Joan. Bonifacius citatus.

Pythagoras Chriſtianus eſt. Pallavic. cit. c. 3.

Salomon. Eſt plus, quam Salomon. Clemens VI. ſer. 2. de S. Thom. Doctor noſter Salomoni meritò coæquatur. Id. ibid. Plus, quam Salomon. Innocent. VI. an. 1352.

Sidus fulgentiſſimum Academiarum. Gonet citat.

Sol Theologiæ, ac Princeps. P. Ludovicus Molina in primitiva Concordia Præfat. ad Lectorem.

Turris. Doctrina ſanctiſſimi Thomæ ad inſtar illius cœli, de quo in Canticis Salomon ſicut turrem efformat; de qua mille clypei pendent. P. Granada. S. J. in 1. p. D. Thomæ c. 3. n. 114.

T I T U L U S III.

T I M O R D E I.

ANtidotum. Timor Domini inſtar antidoti purgat omnes peccati fœces. Sanct. Bernardus ſerm. 86. ſup. Cant.

Calcaria, ſunt timor, qua declinatur malum; & amor, quo agitur bonum. S. Thom. in 5. Apoc.

Capitulum. Maximè eſt ſicut, quoddam Capitulum, quod eſt factum præcipuè ad culparum currectionem. S. Bernardus citatus.

Civitas. Qui timet Dominum, ſimilis eſt civitati ſupra montem poſitæ, muriſque, munitæ; à cujus conſpectu impii contremiſcunt dœmones. S. Ephr. de timore DEI in principio.

Decor virtutum. Sicut Mater DEI, eſt Virgo, & decor virginum; ſic timor iſte caſtus decor eſt, & virgo virtutum animæ. S. Bonav. diet. ſal. t. 6. c. 1.

Diſciplina puerorum. Timor DEI eſt ſicut diſciplina puerorum. S. Bernardus cit.

Dux. Timor, Spes, ſunt Duces peccatricis animæ. - Beata anima, quæ talem meruit habere ducatum. Goffridus Abb. ſ. 9. de S. Magdalena.

Electuarium. Timor Domini eſt inſtar electuarii conſervativi. S. Bernardus citatus.

Fons. Timor Domini Fons vitæ; timor Domini munitio animæ. - Timor Domini animæ tutela. - Timor Domini gubernator eſt animæ. - Timor Domini animæ ſchola eſt. S. Eph. ſer. Aſc. de timore DEI.

Framea. Pro framea igitur, ac gladio timorem apprehende Domini: nam timor Domini velut gladius anceps eſt. S. Ephr. de Patientia, & conſervatione Sæculi.

Gloria Monachi, timere DEUM. Sanct. Ephr. de timore DEI.

Hortus. Timor Domini, eſt ſpecioſus ſicut hortus, virtuoſus ſicut ventus, & pretioſus ſicut theſaurus. - Eſt valde ſpecioſus inſtar horti paradiſi - eſt ſicut hortus concluſus. S. Bernardus ſer. 86. in Cant.

Juſtitiarius. Timor Domini, eſt ſicut juſtitiarius puniens maleficum. Id. ib.

Medicina. Eſt ſicut medicina infirmorum. - Timor DEI repellit ſanguinem luxuriæ, phlegma accediæ, melancholiam iræ, & choleram ſuperbiæ. Id. ib.

Mola. Superior, & inferior mola, eſt ſpes & timor. Spes quippè ad alta vehit, timor autem cor inferiùs premit. S. Iſid. in c. 10. Deut. Vide ſuperius *Spes*. *Mola*.

Murus eorum timor Domini. S. Ephrem paræn. 46. ad Eulogium.

Officina Religioſorum. S. Bernardus ſer. 86. in Cant.

Oſtiarius. Timor Domini, eſt ſicut oſtiarius cuſtodiens ingreſſum - portat clavem portæ æternæ. Id. ibid.

Paradiſus deliciarum. Ubi verò non eſt timor, ibi vulpes habitabunt. S. Ephr. ſer. Aſcet. de timore DEI.

Radix. Sapientia duas habet radices; ſcilicet timorem, & amorem. S. Bonav. Opuſc. Lum. Eccl. ſer. 14.

Retinaculum ſuperbiæ, eſt timor Domini. Sanct. Thom. in pſ. 33.

Servus DEI. Unus ſervorum: quos DEUS mittit ad revocandos filios prodigos, eſt timor, alius ſpes. S. Bernardus tr. de fil. prod.

Ventus. Eſt ſpecialiter ſicut ventus Aquilonaris. Nam ſicut ventus Aquilonaris pluvias diſſipat, nubes fugat, aerem ſerenat, reptilia exterminat, & aquam congelat: ita timor Domini diſſipat pluvias carnalium delectationum, fugat nubes carnalium imaginationum. Sanct. Bernardus ſerm. 86. in Cant.

Verecundus. Timor verecundus. eſt omnium ætatum ornatus: ſed in juvenili ætate ampliùs erubeſcit. Quid eſt amabilius verecundo adoleſcente? Quàm pulchra hæc, & ſplendida gemma maximè in vultu adoleſcentis.

Veſtis. Timor ſervilis, eſt velut veſtis de ſacco. Idem ibid.

T I T U L U L S IV.

T R I B U L A T I O.

ADamas. Nec malleis cæſus infringitur. Ità ergo qui à ſeipſo non leditur, etiamſi tundatur, ab illi non poteſt lædi. S. Chryſoſt. hom. quia nemo læditur, niſi à ſeipſo.

Æſtus eſt Sæculi; ſed magna umbra eſt ſub alis DEI S. Auguſt. in pſ. 60.

Apes ſunt perſecutiones: nam ſicut apes quamvis aculeatæ mel parant; ità perſecutiones electis dulcedinem cœleſtis gloriæ præparant. S. Bonav. ſerm. 4. D. 3. Paſch.

Aratrum. Quemadmodum aratrum immittens infernè terram proruit, tutam ſeminibus cuſtodiam parans, nè jacta in ſuperficie remaneant, ſed in ipſo terræ ſinus condantur, & in tuto radices figant: ſic & nos facere neceſſarium; & tamquam aratro tribulatione utentes, cordis profundum ſcindere. Joel. 2. S. Chryſoſtomus hom. 4. ad Pop.

Balſami lignum. Quis hodie patientiam ſervat in adverſis; ſimiles ſumus ligno balſami, quòd nullo modo vult gladio tangi, imò, ſi tactum fuerit, ſtatim perit. Plin. in nat. hiſtor. lib. 12. cap. 25.

Calceus. Calceati ſunt patientes in dextero pede per amorem DEI: in ſiniſtro per timorem inferni. S. Vinc. Ferr. de S. Petro ad Vinc.

Carcer. Pro omni tribulatione ponit (Joan. Apoc. 2.) carcerem. S. Anſelmus in Apoc.

Cithara. Cithara ſanat, quæ nos ſumus, dum adverſa patimur. S. Auguſt. in pſal. 42. Sicut citharædus neque nervum intendit, ut non abrumpat, neque remittit ultra modum, nè harmoniæ concentum lædat; ſic & DEUS agit, neque in remiſſione continua, neque in longa tribulatione, noſtram conſtituit animam: ſecundùm ſuam prudentiam utrumque faciens. Non ſinit enim nos continua potiri remiſſione ne ſegniores fiamus. Non autem rurſum ſinit in continua eſſe tribulatione; nè concidamus, neve deſperamus. S. Chryſoſt. hom. de Reditu ſuo.

Collyrium, *Collyrio inunge oculos tuos, ut videas*. Apoc. 3. Stephano virtute collyrij paſſionis in tantum purgati ſunt oculi: ut videret *gloriam*, *DEI*, & *JESUM ſtantem*. - De felle dicitur Tobiæ c. 15. *Aſſumens Tobias de felle piſcis*, &c. viſum recipit. Accipiamus fel tribulationis, patienter ſuſtineamus pro illo, qui pro nobis in paſſione de felle guſtavit. S. Bonav. ſerm. 4. in Quinquageſima.

Correctio. Neque hæc ſola de tentatione bona lucrati ſumus; verùm & multam modeſtiam, manſuetudinem multam. Civitas nobis (Antiochia) repentè monaſterium facta eſt. Non ſic aliquis eam ornaſſet; ſi aureas in foro ſtatuas erexiſſet: ſicut nunc clara, & illuſtris eſt; quæ bonas virtutis ſtatuas protulit, & proprias exhibuit divitias. S. Chryſoſt. hom. 17. ad Pop. Vide inferiùs hic *Ignis*.

Diſciplina. Tribulationes hujus Mundi ab Apoſtolo Hebr. 2. vocantur diſciplinæ. Sanct. Vinc. Ferr. ſerm. 15. de Perſeverantia.

Exemplaris. Animus patiens tolerantia ſua alios ad tranquillos portus tranſvectat. S. Chryſoſt. ſerm. de Charit. Vos, (alloquitur ante expulſionem ſuam ſuos) eſtis mihi Patres; vos mihi Mater; vita; vos mihi gratia. Si vos proficitis, mihi placebit. Vos eſtis corona mea, divitiæ meæ; vos eſtis theſaurus meus. Ego millies pro vobis immolari paratus ſum - Quid enim non patiar pro vobis? &c. Idem hom. ante exilium.

Fluvii. Tribulationes temporales ſunt velut fluvii pluviales citò deſituri. S. Aug. in pſ. 17.

Hyems, eſt dies tribulationis, dies ſcandalorum, & amaritudinis. S. Aug. Enar. 1. in pſ. 48.

Ignis. Non nos tantùm, quia perturbare aſſolet; ſed etiam ignis, quia urit, vocanda eſt trbulatio. S. Aug. in pſal. 16. *Grando*, & *carbones ignis*. pſal. 17. Objurgationes figuratæ, quibus velut grandine corda dura tunduntur. Idem ibidem, Ignis ille (tribulatio) non eſt diverſus; & diverſa agit. Paleam in cinerem vertit, auro ſordes tollit. In quibus autem habitat DEUS; utique meliores in tribulatione fiunt, tamquam aurum probati. Id. in pſ. 21. expoſit. 2. Ignis tribulationem ſignificat. Id. in præfat. ad 2. expoſit. pſ. 29. In te tribulatio fornax eſt artificis; ſi tamen aurum ſis, & non palea. Id expoſit. 3. in pſ. 30.

Impavidus. *Immobilis*. Sicut firmas arbores ventorum impetus irruens, & undique jactans, non evellit: ſed & ſolidiores, & firmiores his incurſibus reddit: ſic & animam ſanctam, & piè viventem, tentationum incurſus, & tribulationum non ſupplantant. S. Chryſoſtom. hom. 4. ad Pop. Perſtit in omnibus his B. Job veluti columna quædam immobilis; quaſi turris, quæ non quatitur; velut luctator invictus; vulnerans magis, quàm vulneratus. Sanct. Chryſoſt. hom. 1. de pat. Job.

Lanceæ tres viſæ tempore Sanctorum Dominici, & Franciſci, quibus Chriſtus Mundum delere volebat, ſignificabant tres tribulationes. Figuratæ ſunt ipſæ lanceæ 1. Reg. 18. per lanceas, quibus Abſolon fuit tranfixus. S. Vinc. Ferr. ſerm. 1. de S. Dominico.

Levamen. Communes nobis præceptores, & calamitatum conſolationem, per terrarum orbem miſit DEUS pauperes. Es aliquid præter voluntatem paſſus? ſed tale nihil, quale ille. Erutus eſt oculus tibi? ſed illi duo. Longo morbo laboraſti? ſed ille incurabili. Amiſiſti filios? ſed ille & proprij corporis ſanitatem. S. Chryſoſtom hom. 28. ad Pop.

Lucernæ. Patientia, abſtinentia, diligentia, ſunt lucernæ ardentes; quas non in oculis, auribus, ſed manibus ferre debemus. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Auguſtino.

Malleus. Nec malleus auditur in templo Salomonis poſt hanc vitam. Sancti dicuntur laminæ aureæ; quia laminæ tunduntur, & tunſionibus extenduntur. Sic ſancti in perſecutione proficiunt. S. Bonav. in pſal. 97. Tribulationes ſunt malleationes, quibus ferrum, ſi ignitum ſit, per amorem, & patientiam, ac devotionem in figuram pulchram flectitur: ſi verò frigidum per impatientiam ſit, informe manet, & abſque decore deſiderato. Sanct. Vinc. Ferr. ſerm. 6. Dom. 17. Pent.

Myrrha, Dico, quia tribulationum amaritudines ſub myrrhæ nomine dicit ſe ſubire paratam, Cant. 1. amore dilecti. S. Bernardus ſerm. 42. in Cant. Myrrha res amara, dura, & aſpera, tribulationem ſignificat. Idem ſerm. 43. in Cant. - Propterea non faſcem, ſed faſciculum dilectum dicit. Quia leve præ amoris ipſius ducit, quidquid laboris immineat. - Bene faſciculus: quia *non ſunt condignæ paſſiones*, &c. Rom. 8. An non faſciculus, cujus jugum ſuave eſt. Id. ſerm. 43. in Cant.

Novacula. *Sicut novacula acuta feciſti dolum*. Ecce quid faciunt ſanctis mali? capillos radunt. - Quid eſt factura illa novacula? calvum factura eſt. Et hoc ad Chriſtum pertinet, qui in loco Calvariæ crucifixus eſt.

Capilli ſuperflua rerum temporalium ſignificant. Qui quidem capilli non ſuperfluè facti ſunt à DEO in corpore hominum; ſed ad aliquod ornamentum. Tamen, quia ſenſu præciduntur; illi; qui adhærent corde DEO, ſic habent iſta terrena, tamquam capillos. S. Aug. in pſ. 51.

Nox, eſt tribulatio. S. Aug. in pſ. Mediam noctem, graviora tribulationis, intelligendum exiſtimo. S. Auguſt. Conc. 16. in pſ. 118.

Occultam virtutem prodit. Sicut unguenta non niſi commota, redolere latiùs neſciunt; & ſicut aromata fragrantiam ſuam, non niſi cùm incenduntur, expandunt: ſic viri ſancti in tribulationibus innoteſcunt. S. Greg. Præfat. in Job c. 4.

Olla Moab. Olla eſt tribulatio; quæ operatur ſpem. Meritò olla. *Olla ſpei meæ*: ſpes autem non confundit. S. Aug. in pſ. 59.

Purgat. Juſtus Job ante flagella extitit, ſed Juſtior poſt flagella permanſit. Profectò ſicut tuba ductilis ex percuſſione producta in laudem DEI tantò altiùs elevatus eſt, quantò magis percuſſus. S. Greg. mor. l. 21. cap. 1.

Quadrageſima. Tempus ante Paſcha, ſeu Qudrageſimale jejunium, ſignificat tribulationem præſentis vitæ: tempus Paſchale autem futuram beatitudinem. S. Auguſt. in pſ. 148.

Sal. Providentia Divina temperat gaudia cum triſtitia, & è converſo: quia bonus coquinarius eſt: & in cibo nimis dulci ponitur ſal; & in cibo ſalſo ponitur mel - vel ſaccharum conſolationis. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. de B. V.

Spes cœli. Sicut mercator non ſentit navigationis laborem, lucrorum ſpe relevatus; & pugil generosè fert capitis vulnera, coronam reſpiciens: ità profectò nos quoque in cœlum, & cœleſtia intendentes bona; quæcunque inferantur gravia, generosè cuncta feremus; bona futurorum ſpe roborati. S Chryſoſt. hom. 16. ad Pop. Decertans athleta generosè fert vulnera reſpiciens ad coronam Agricola non invenit manipulos, niſi proprios priores ſudores mittat. Similiter in cœlum reſpicientes nihil putant tribulationes, bonorum ſpe roborati. S. Chryſoſtom. hom. 22. ad Pop.

Sudarium, quo laborantium ſudor extergitur, eſt exemplum patientiæ in laborantibus. S. Bonav. Ser. 3. D. 3. Quadr.

Tenebræ ſunt tribulationes. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. de B. V.

Torcular. Solent accipi torcularia etiam martyria, tanquam afflictione perſecutionum calcatis eis, qui Chriſti nomen confeſſi ſunt: cùm mortalia eorum tanquam vinacia in terra remanſerunt; animæ autem in æternam requiem cœleſtis habitationis emanaverunt. S. Auguſt. in pſ. 8. Cùm cœperis in Chriſto piè viviere, ingreſſus es torcular: præpara te

ad preſſuras. Sed noli eſſe aridus; nè de preſſura nihil exeat, S. Aug. in pſ. 55. In arbore libertas, in torculari preſſura. S. Aug. in pſ. 136. Omnes, qui Eccleſiam perſequuntur, quid aliud, quam torcular calcant? Quod Divina diſpoſitione permittitur: ut animarum botri in ſpirituale vinum defluant; quæ carne corruptibili exuti ad cœleſtia regna, velut in apothecam, currant. S. Greg. mor. l. 16. cap. 25. Conſidera, quòd illi, qui te perſequuntur, apud DEUM velut molæ, ac torcularia deputantur. Tu verò quaſi oliva, & quaſi vua, legitimâ, parvo tempore preſſuram malorum hominum ſuſtinere cogeris; ſed poſtea ſine fine illis remanebit opprobrium; tu felici commutatione tranſibis ad regnum. S. Aug. hom. 8. Sic uva calcibus tunditur, & in vini ſaporem liquatur. Sic oliva contuſionibus expreſſa amurcam ſuam deſerit, & in olei liquorem pingueſcit. Sic, per trituram areæ, à paleis grana ſeparantur, & ad horreum purgata perveniunt. S. Greg. hom. 15. in Evang. Reproborum nequitiæ, trituræ more electorum vitam, quaſi grana à paleis ſeparans premit, & purgat. Idem mor. l. 26. cap. 9.

Tuba ductilis malleo producitur: Ità Chriſtianorum cor in DEUM præſſurarum plagis extenditur. S. Auguſt. enarrat. 2. in pſ. 32. Vide hic *Malleus*.

Ventus. Sicut Aquilonaris ventus eſt frigibus, & ſtringit homines: ità tribulatio ſtringit hominem cum DEO. S. Vinc. Ferr. ſer. 5. in Epiph.

Alia de Tribulatione.

Ablactatio. Ubera noſtra, quibus à Domino lactamur, ſunt proſperitas temporalium, & ſolacium amicorum. Quando videt DEUS, quod homines confidunt nimiùm in his, & alliciantur ab his; ſubtrahit ea, & ponit amaritudinem: *ut ponant in ſolo DEO ſpem ſuam*. S. Thom. in pſ. 30.

Æſtus, ſignificat tribulationem, ſol tyrannum, qui ipſam infert. S. Thom. in 49. Iſ. *Neque cadet ſuper illos Sol*, id eſt, major tribulatio; quæ exurit hominem: *neque ullus æſtus*. id eſt, minor tribulatio. S. Thom. ſup. 7. Apoc.

Calor. Sicut aqua frigida in magnis caloribus ſitienti; ita conſolatorius ſermo in tribulationibus. S. Eph. Serm. de vita Relig.

Camus. Frænum. In camo, & fræno, id eſt, in majori, vel minori tribulatione. S. Thom in pſ. 31. Ponam frœnum, temporalis afflictionis. Job 30. *Frænum poſuit in os meum*. S. Thom. in 37. Iſ.

Dies mala. Prima dies mala eſt iniquitas; ſecunda, temporalis proſperitas; tertia. temporalis adverſitas: quarta, eſt tentatio diabolica; quinta, eſt dies judicii. S. Thom. ſer. 1. D. 21. Pent.

Diluvii aqua. Per arcam Noe, ſignificatur Eccleſia; per diluvium tribulationes Mundi. S. Thom. in pſ. 28.

Fructus. Pœnæ majores deſignantur per fluctus. S. Thom. in pſ. 41. Grando ſignat tribulationem. S. Thom. in 32. Iſ.

Foramen aſpidis. Super foramina aſpidis, id eſt, ſuper tribulationes, quas diabolus, vel tyrannus immittit. S. Thom. in 11. Iſ.

Framea flammea, ſignificat temporales tribulationes. S. Iſidor. c. 5. in Gen.

Lacus, miſeria temporalis dicitur, propter ejus profunditatem, & multituplicitatem. S. Thom. in pſ. 39.

Mare; ſignificat multas miſerias hominis. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 24.

Meridies, ſignificat apertam perſecutionem. S. Thom. in 16. Iſ.

Meridianum dæmonium. Rectè hìc intelligimus dæmonium meridianus, perſecutionem vehementem. S. Auguſt. Enar. 1. in pſ. 90.

Neceſſitates. Tribulationes vocat neceſſitates, pſ. 24. in quantum ſunt utiles tribulationes. S. Thom. in pſ. 24.

Nox. Dies proſperitatem, nox adverſitatem, æſtus perſecutionem ſignificat. S. Thom. in 4. Iſ. Per diem, & noctem, id eſt. in proſperis, & adverſis. S. Thom. in. 2. Thren. Jeremiæ.

Penuria, dicuntur tribulationes. S. Thom. in pſ. 24.

Sagitta, ſunt tribulationes. S. Aug. in pſ. 37.

Spinæ. Vepres. Aſcendunt ſuper eam vepres, & ſpinæ, id eſt; vepres peccatorum, ſpinæ tribulationum. S. Thom. in 5. Iſ.

Tenebræ, ſignificant tribulationem. S. Thom. in 60. Iſ.

Vinum. Omnis laguncula, id eſt, quilibet de populo. *implebitur vino* tribulationis. S. Thom. in. 13. Jerem.

Virga eſt correctio. Virga ergo in colubrum vertitur. Exod. 4. quando in obſtinatis præſentem tribulationem horror damnationis ſequitur; quando hìc, & in futuro, affligimur. Sicut patet in Antiocho. 2. Machab. 9. & Herode Act. 12. Sed è contrario legitur de virga Aaron. Virga Aaron arida flores, & fructus habuit: quia caſtigatio electorum flores virtutum in præſenti, & fructus præmiorum producit in futuro. S. Bonav. ſer. 4. D. 3. Paſch.

Umbra mortis, dicitur præſens tribulatio; eſt enim umbra præſagium corporis ſubſequentis. S. Thom. in pſ. 22.

T I T U L U S V.

SS. TRINITAS.

A. A. A. ſacroſancta Trinitas ſignificatur Jerem. 14. A. A. A. Domine, neſcio loqui. Quaſi dicat: A. juſtiſſimæ pater DEUS. A. juſtiſſimæ Fili DEI, &c. Eadem ſignificatur pſal. 68. benedicat nos DEUS, DEUS noſter.

Angeli tres. Gen. 18. Videtis: Abraham tribus occurrit, & unum adorat. Trina Vnitas, & Vna Trinitas. S. Auguſt. ſer. 68. de temp.

Animæ potentiæ. SS. Trinitatem fusè explicat per triplicem animæ potentiam. S. Aug. ſer. 63. de Verb. Dom.

Dies tres. JESUS ergo ille, qui typum Domini præferebat, veniens ad Jordanem, dixit ad populum. *Parate vobis cibos ad diem tertium*. Diem tertium, fratres chariſſimi, Trinitatis agnoſcimus myſterium. S. Aug. ſer. 106. de temp.

Digiti tres. Iſ. 40. In tribus digitis propheta trinam Divinæ Omnipotentiæ æqualitatem ſub quadam myſterii lance libravit. S. Iſidor. de Nat. Dom. cap. 4. Myſticè Apoſtolos, vel Scripturas, opera digitorum deſignant. Tres digiti, Tres perſonæ; quaſi dicat opera totius Trinitatis. S. Thom. in pſ. 8.

Funiculus triplex, eſt fides Trinitatis. S. Bonav. ſer. 3. in feſto SS. Trinit.

Gedeonis trecenti milites. Solet in tricenario numero plenitudo perſonarum intelligi. Quid ergo per prædictum numerum deſignatur, niſi perfecta cognitio Trinitatis. S. Iſidor. c. 5. in Judic.

Panes tres. In novo Teſtamento ſignificatur 1. Joann. 5. *Tres ſunt, qui teſtimonium perhiberent*. Eadem ſignificatur in tribus panibus. Luc. 11. Et iterum Luc. 1. ubi dicitur: *Spiritus ſanctus ſuperveniet, Virtus Altiſſimi*: & hic etiam dicitur Filius incarnandus: *quod naſcetur ex te Filius altiſſimi vocabitur*. Marci 16. *Baptizantes eos in nomine Patris, &c.* Matth. 3. Dum baptizatur Chriſtus. Matth. 17. in clarificatione Chriſti. In his omnibus myſterium SS. Trinitatis oſtenditur. S. Bonav. ſer. 3. in feſto Trinit.

Sol. Myſterium Trinitatis eſt in Sole. S. Bonav. ſer. 4. ib. Ecce ſubſtantia Solis; quæ de ſe generat radium. Et radius poteſt dici Filius (Pater autem Sol.) Et ſubſtantia, & radius, generant calorem. Spiratus enim Spiritus Sanctus dici poteſt. Idem in DEO. S. Vinc. Ferr. Ser. de S. Cathar. SS. Trinitatis exemplificatio eſt in Sole uno: in quo eſt Pater generans; ſcilicet ſubſtantia - Eſt Filius genitus, ſcilicet radius: & Spiritus Sanctus ſpiraculum, ſcilicet calor. - Ideo David dixit pſ. 18. *In Sole poſuit tabernaculum ſuum*, ſcilicet ſimilitudinem ſuam. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Stephan.

Via trium dierum. Tres dies, Exod. 5., ſignificant myſterium SS. Trinitatis. S. Auguſt. ſer. 90. de temp.

Virgæ tres. Geneſ. 25. Ille (Jacob) tres virgas in alveis aquarum oppoſuit: ut earum contemplatione multiplicarentur ejus oves, Et Dominus noſter in aqua baptiſmatis Trium Perſonarum nomina Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, populo Fideli propoſuit: ut quiſquis hoc corde pleno perſpexerit, efficiatur ovis DEI. S. Iſidor. c. 25. in Gen.

Vitis. In vite. Gen. 40., erant tres propagines. S. Bonavent. ſerm. 2. in feſto SS. Trinitat.

TITU-

V.

T I T U L U S I.

VERBUM.

Carbo. Carbones ignis, ideſt, verba inflammantia. S. Thom. in pſ. 17.

Clavus. Verba ſapientis ſtimuli ſunt, & quaſi clavi in altum defixi. Eccl. 11.

Dentes peccatorum, id eſt, maledicta verba. S. Thom. in pſ. 3.

Folia, ſignificant dulcia Verba. S. Thom. ſer. 1. in Annunt. B. V.

Ignis. Nubes ſignificat carnem noſtram; ignis verbum, locutionem. S. Thom. in Cat. ſup. 3. Marci.

Inſpirationes diaboli. Os diaboli, verba ejus ſunt; verba autem ejus, inſpirationes occultæ ſunt. S. Iſidor. ſentent. l. 3. c. 5.

Rivulus. Eſt quidem cor noſtrum quaſi fons quidam; verbum verò prolatum, quaſi quidam rivulus manans ex ipſo. S. Baſilius apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Joan.

T I T U L U S II.

VERBUM DEI.

Calamus DEI. In S. Scriptura operationes metaphoricæ deſignantur per inſtrumenta, vel membra; quæ ſunt operationum Principia. Et ſic per linguam, & calamum, operatio DEI deſignatur conveniens linguæ, & calamo. Operatio linguæ eſt: quia per eam diffunditur ſapientia cordis ad alios. Per calamum autem deſignatur; quia ſapientia, quæ eſt in corde, transfunditur in materiam ſenſibilem, ſcilicet pergamenum. DEUS autem & loquitur, & ſcribit. Loquitur, quando transfundit ſapientiam ſuam in animas rationales. Pſalm. 84. *Audiam, quid loquatur* &c. Scribit: quia judicia ſuæ ſapientiæ imprimit in rationalibus creaturis. Rom. 1. *Inviſibilia DEI, &c.* Eccl. 1. *DEUS effudit illam &c.* Sicut enim reſpiciens librum cognoſcit ſapientiam ſcribentis: ità cùm nos videmus creaturas, cognoſcimus Sapientiam DEI. Calamus igitur eſt Verbum DEI. S. Thom. in pſ. 44.

Calcar, eſt exhortatio. S. Ambr. ſerm. 10. in pſ. 118.

Cibus animæ. Sicut anima vita eſt corporis, ſed non vivificat ſine cibo corporali: ita DEUS vita eſt animæ; ſed non vivificat illam ſine cibo ſpirituali, id eſt, ſine Verbo DEI. S. Aug. apud S. Thom. de ſacr. Alt. c. 6.

Clypeus. Omnis ſermo DEI clypeus ignitus eſt. S. Thom. in 4. Apoc.

Corpus Chriſti, eſt Verbum DEI, id eſt, vera lux in carne humana quaſi lucerna; qua illuminatur fidelis anima. S. Thom. ibid.

Eructatio. Manducas, cùm diſcis; eructas, cùm doces: manducas cùm audis; eructas cùm prædicas. S. Aug. in pſ. 44.

Facies DEI, eſt prædicatio Evangelica. Ratio: quia ſicut in facie cognoſcitur homo, ità in prædicatione vos, qui neſcitis Scripturas, cognoſcitis DEUM. Ideo dicit Scriptura. *faciem tuam*, id eſt, prædicationem tuam, *Domine requiram*, S. Vinc. Ferr. ſer. de Concept. B. V.

Fames. Sicut eſuries corporalis, ſanitatis indicium eſt; ita & ſtudio magno audire Divina eloquia, bonæ animi valetudinis certiſſimum eſt argumentum. S. Chryſoſt. hom. 4. in Gen.

Fructuoſa auditio. Sicut multi ſæpe ex prato recedentes, roſam, vel violam, vel quempiam talium florum capiunt, & digitis circumferentes recedunt: alii verò ex viridario domum abeuntes, arborum ramos, fructus habentes, reportant: alii rurſum à lautis cœnis menſæ reliquias neceſſariis ſuis referunt: Sic utique & tu hinc recedens admonitionem reporta filiis, uxori, neceſſariis omnibus. S. Chryſoſt. hom. 6. ad Pop.

Gladius. Apoſtolus protegebat caſtra, id eſt, Eccleſiam, DEI gladio, *quo eſt Verbum DEI*. S. Thom. in Prologo expoſit. ſup. ep. ad Coloſſ. Quid per vigiles, niſi Doctores Eccleſiæ? - per gladium Verbum DEI; per manus, quibus gladius tenetur, bona opera ſignantur. S. Gregor. in 3. Cant. Gladius Abrahami ſignificat Verbum DEI. S. Thom. cap. 22. in Gen.

Ignis. Notandum, quòd Verbum DEI dicitur ignis: quia illuminat. Pſ. 128. *Lucerna pedibus meis, &c.* Quia inflammat. Pſalm. 104. *Eloquium Domini, &c.* Quia intima penetrat. Jerem. 29. *Et factus eſt Sermo, &c.* Quia conſumit inobedientes. Iſ. 30. *Labia ejus repleta &c.* S. Thom. in 5. Jerem.

Labia. Per labia Sponſi, Verba Domini JESU Chriſti accipiuntur; quæ liliis comparantur. S. Thom. c 5. in Cant.

Lac. Doctores ſunt ubera Eccleſiæ, quia parvulos, & ſimplices fideles lacte Verbi DEI nutriunt. S. Thom. in 4. Cant.

Medicina. Sermo ejus medicamentum eſt. Alius ſermo conſtringit vulnera: alius fovet oleo; alius vinum infundit. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Novacula. Verbi DEI novacula omne peccatum infidelitatis abraditur. S. Iſidor. c. 18. in Deutr.

Nundinæ ſpirituales ſunt in templo, ubi prædicator cœleſtes merces proponit. S. Chryſoſt. hom. 29. in Gen.

Panis. Nota ſuper illo verbo: *& panes frugum*: quia Verbum DEI eſt panis 1. arctus, propter obſervandi difficultatem. Matth. 7. *Arcta via* 2. Uberrimus, propter fructus utilitatem. Iſ. 55. *Quomodo deſcendit imber, &c.* 3. Pinguis, propter delectationis ſuavitatem. Gen. ult. *Aſer panis pinguis*. S. Thom. in 30. Iſ.

Pluvia, in ſanctis Scripturis verba ſunt Evangelii. - Sicut & Moyſes dicit Deut. 32. *Expectetur ſicut pluvia eloquium meum; & deſcendant ſicut ros verba mea*. S. Iſidor. cap. 4. in 1. Reg.

Rete, eſt prædicatio. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Petro Ap.

Sagitta, Verba DEI ſunt. S. Thom. in pſ. 37. Arma Chriſti ſunt ſagittæ, quæ ſunt Verba Chriſti; dicuntur ſagittæ propter tria. 1. Quia ſagitta ſuo acumine uſque ad cor penetrat, ita Verba Chriſti. Hebr. 4. *Vivus eſt Sermo, &c.* Item ſagitta velociter movetur. Sic verbum Chriſti ſubitò totum orbem implevit. Pſ. 147. *Velociter currit Sermo eius*. Item ſagitta ad remota attingit. Sic etiam ſermo Chriſti. Pſ. 18. *In omnem terram exivit ſonus eorum, &c.* Sanct. Thom. in pſalm. 44. *Servus*.

Servus, Miſſus Servus. Matth. 12. eſt ſermo DEI. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 12. Marci.

Triticum. Quid paleis ad triticum, &c. Quaſi dicat: verba mea ſunt triticum ad reficiendum. Jerem. 14. *Inventi ſunt Sermones tui, & comedi eos, &c.* S. Thom. in 23. Jerem.

Theriaca. Prædicatores ſunt medici: jam dura, jam lenia, adhibentes remedia. S. Aug. ſerm. 67. de temp. Quomodo theriaca bibitur, nè corporibus poſſint prævalere venena; hoc auſtera prædicatione geritur, unde animarum præparentur antidota. Idem ibidem.

Tuba. Audiſtis Apoſtolicam vocem? tubam cœleſtem? lyram ſpiritualem? Etenim tanquam tuba terribile canens, & bellicum; hoſtes quidem conſternat; lapſos autem ſuorum ſenſus excitat; & multa implens fiducia mentem adhibentes diabolo inexpugnabiles reddit. Et tanquam lyra rurſum, multa cum jucunditate delectans, abſurdarum morbos cogitationum ſopit; & multam cum voluptate nobis affert utilitatem. S. Chryſoſt. hom. 1. ad Pop. Prædicatio Prophetarum dicitur ſonus tubæ. Quia tuba non eſt recta; & eſt una in ſe, & tamen triplex - Item prædicatio Prophetarum erat de Uno DEO in eſſentia; ſed Trino in perſonis. 2. Quia tuba eſt ſtricta circa ſonantem; ſed eſt lata circa aliud caput. Ità eorum prædicatio arcta erat circa eos per pœnitentiam - aliis autem erat lata, & clara. S Vinc. Ferr. ſerm. 1. de omn. Sanct.

T I T U L U S III.

VERITAS.

Arma luci, ſunt miſericordia, & veritas: miſericordia enim eſt ſcutum; quo ab hoſtibus defendimur: veritas eſt virtus; qua omnia vincimus. S. Thom. ſerm. 1. D. 1. Adv.

Candelabrum. Lucerna Chriſtus eſt, - vas Mundus intelligitur. Modium hæreſes. Candelabrum, veritas Domus eſt Eccleſia. Arnobius c. 3. in Luc.

Collum, per quod vox emittitur, veritas eſt: monilia, quæ ornant pectus, & ſtringunt; diſcretio eſt. S. Bonaven. Lum. Eccl. ſerm. 2.

Lac. Moraliter per duo ubera poſſunt intelligi intellectus, & affectus: illo fluit lac veritatis; ex iſto lac bonitatis elicitur. S. Thom. ſerm. 1. in feſto S. Agathæ.

Margarita. Chriſtus Dominus eſt margarita: quia lucida

candore

eandore veritatis, & ſolidus firmitate æternitatis; & undique ſibi ſimilis pulchritudine Divinitatis. S. Auguſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth.

T I T U L U S IV.

VINDICTA DIVINA.

ABYſſus. In Scriptura abyſſus, & tempeſtas, important malum; unde abyſſus; quaſi dicat; una punitio abyſſum invocat, id eſt, continuatus ad aliam. S. Thom. in pſ. 41.

Arcus. Sicut homo præparat ſe gladio contra hoſtes, qui ſunt prope; ſed arcu contra remotos: ita Divina vindicta: dicitur gladius, quaſi contra propinquos; ſed arcus contra remotos. - Gladius DEI Chriſtus eſt; vibratio, eſt comminatio gehennæ. Dicit arcum ſuum, id eſt, vindictam Divinam, quaſi ex inopinato punientem. S. Thom. in pſ. 7.

Calix DEI, eſt vindicta; quæ potat peccantes, ſive ad correctionem in præſenti, ſive ad damnationem in Inferno. Gloſſa apud S. Thom. in 14. Apoc.

Framea. *Effunde frameam*, id eſt, multiplica vindictam. S. Thom. in pſ. 34. Framea poteſt intelligi vindicta DEI. Idem ibidem.

Gladius. Nota ſuper illo verbo: *Dominus vaſtabit in gladio*. Quia vindicta DEI dicitur gladius. 1. Durus, propter pœnæ acerbitatem. 2. Magnus, propter punitorum univerſalitatem. Apoc. 6. *Datus eſt illi gladius magnus*. 3. Fortis, propter punienties poteſtatem. 4. Acutus, propter ipſius penetrabilitatem; quia uſque ad animam. 5. Lucens, propter æquitatem. S. Thom. in 37. Iſaiæ.

T I T U L U S V.

VINUM.

AMor DEI. Eſt bonum vinum Divini amoris. Cant. 8. *Dabo tibi poculum, &c.* S. Thom. in 13. Jerem.

Auſteritatem vinum ſignificat. Sanct. Th. in 1. Cant. Ubera ſunt dulcedo Evangelicæ doctrinæ; vinum auſteritas legalis. S. Iſid. in 1. Cant.

Compunctio. Pſ. 59. *Potaſti nos vino compunctionis*. S. Thom. in 13. Jerem.

Conſolatio. Inebriat conſolando. Iſ. ult. *Inebriamini ab uberibus, &c.* S. Thom. in 55. Iſ.

Contemplatio. Eſt bonum vinum Sapientiæ contemplationis. Prov. 9. *Bibite vinum, &c.* S. Thom. in 13. Jerem.

Dolus. Eſt vinum malum fraudulentæ deceptionis. Deut. 32. *Fel draconum vinum eorum, &c.* Idem ibid.

Evangelium. Cella vinaria, Eccleſia eſt; in qua eſt vinum Evangelicæ doctrinæ. S. Thom. in cap. 2. Cant. Optimum vinum Chriſtus ſervavit uſque adhuc, id eſt, Evangelium uſque ad ſextam ætatem diſtulit. Alcuinus Caroli M. præceptor apud S. Thom. ſup. 2. Joan. Diſcipulos veteribus comparat utribus; quos vino, id eſt, ſpiritualibus præceptis faciliùs diſrumpi, quàm id poſſe continere, dicit. Erunt autem utres novi; cùm poſt Aſcenſionem Domini deſiderio conſolationis ejus innovabuntur. Et tunc novum vinum, novis utribus adveniet, hoc eſt, Spiritus Sancti fervor ſpiritualium corda replebit. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 2. Marci.

Eloquium. Vinum incendit exhortando. Pſ. 104. *Eloquium Domini inflammavit, &c.* S. Tho. in c. 55. Iſ.

Indignatio. Eſt vinum Divinæ indignationis. Apoc. 14. *Si quis adoraverit beſtiam, &c.* S. Thom. in 13. Jerem. Per vinum ſignatur Divina indignatio, per calicem poteſtas tyrannorum: per quos hæc indignatio in gentes diffundenda erat. S. Thom. in 25. Jerem.

Ira. Eſt multiplex vinea. Primò carnalis concupiſcentiæ. Et hujus eſt primò vinum iræ. Deut. 32. *Fel draconum vinum eorum*. Secundò luxuriæ. Apoc. 18. *De vino fornicationis, &c.* Tertiò ineptæ lætitiæ. S. Thom. in 5. Iſ.

Tribulatio. Omnis laguncula, id eſt, quilibet de populo. implebitur vino tribulationis. S. Thom. in c. 13. Jerem.

Venenum. Fuge vinum, quaſi venenum. S. Ephr. de agone Spirituali.

T I T U L U S VI.

VIRGO BEATISSIMA MARIA.

ABigail Nabal peccatorum, Abigail MARIAM, David Chriſtum ſignat. Sanct. Bonaventur. Specul. B. Virg. lect. 14.

Abyſſus. Ubi inexhauſtæ opes? ubi pretioſus ille theſaurus, qui vitam ſuſcepit? ubi animata menſa? ubi novus liber, in quo inenarrabili modo DEUS Verbum citra omnem manus operationem in ſcriptis eſt. Ubi gratiæ abyſſus? ubi ſanationum pelagus? ubi fons ille, ex quo ſanationum vita orta eſt? S Joan. Damaſc. or. 2. de Aſſumpt. B. V. Eſt miraculorum abyſſus. Id. de Nat. B. V. orat. 1.

Acerra. Salve aurea revera ſpiritualium aromatum acerra. S. Germanus Patr. Conſtant. orat. in Nat. B. V.

Aditus facilis deſperabundis. S. Germanus Archi-Ep. Conſt. or. in dormit. B. V.

Adminiſtra eſt ſalutis univerſi orbis. S. Joannes Damaſc. orat. 1. de Nat. B. V.

Ædificium. Omnipotens eſt artifex ædificii hujus. S. Ildefonſus Archie-Ep. Tolet. lib. de Virginit. B. V.

Æternitas Divinitas eſt. S. Ildefonſus ibid. c. 10.

Ager. Salve DEI ager ampliſſime; quem nullus alius locus, niſi tu ſola, comprehendere poteſt. Chryſippus Presb. Jeroſol. ſerm. de S. Maria DEI-para. B. Virgo eſt ager incultus: & tamen proferens ſpicam. S. Heſychius ſerm. de laudib. B. V.

Tu *Agonizatrix* pugnantium. S. Bonav. in ſuo Te Matrem DEI laudamus.

Altare propitiatorium. S. Germanus Patr. Conſtant. orat. in Nat. B. V. Gaude altare, in quo Agnus, vivificans ſpiritualiter omnem fructum, offertur. S. Germanus Archi-Ep. Conſtant. orat. in Beatam dormit. Eſt purum, immaculatumque altare; de quo ſumptus vivificus ille carbunculus JESUS Chriſtus. S. Methodius Ep. Patarenſ. in feſto Purif. B. Virg.

Anchora firmiſſima. S. Joann. Damaſc. or. 1. de dormit. B. V.

Ancilla. Hæc Ancilla eſt, & Mater; virgo, & cœlum. S. Proculus Archi-Ep. Conſtant. hom. de Nat. Dom.

Arbor mirè culta. S. Bonav. in pſalterio minori, quinquagena 3. Arbor vitæ fructifera. Id. in Litaniis B. V.

Arca. Te Apoſtolorum agmen veram arcam Domini, ut quondam Sacerdotes typicam illam, humeris ſublatam, atque in ſepulchro conditam, per illud, velut per alterum Jordanem, ad veram promiſſionis terram, hoc eſt, ad ſupernam Jeruſalem, tranſmiſerunt. S. Joann. Damaſc. orat. 1. de dormit. B. V. Hodierna die ſacra, & viva DEI vivi arca in templo Domini conquieſcit. Idem orat. 2. de Aſſ. B. V. Corpus B. Virginis eſt arca de lignis imputribilibus: quia caro MARIÆ nequaquam, ut credimus, putrefacta eſt; ſed antè in cœlum delata. S. Bonavent. in Specul. B. V. lect. 2. Saltavit Propheta David antè arcam. 2. Reg. 6. Arcam autem quid, niſi S. MARIAM dixerimus? ſi quidem arca intrinſecus portabat Teſtamenti tabulas; MARIA autem ipſius Teſtamenti portavit hæredem. S. Ambroſ. ſerm. 80. Arca ſanctuarii. S. German. Archi-Ep. orat. in Nativ. B. V. Arca vera. S. Ephr. tom. 3. de laud. B. V. Eſt Arca; quæ in montibus Sion poſt quadraginta dies requievit in purificatione. S. Methodius hom. in purif. B. V. Qualis venerationis cultus à nobis, qui minimi ſumus, tibi debetur? Tibi, inquam, quæ verè DEI Legiſlatoris animata arca, Idem ibid. Arca, arca Noe latior longior, illuſtrior. Illa erat animalium arca; hæc autem arca vitæ: illa corruptibilium animalium; iſta verò vitæ incorruptibilis: illa ipſum Noe, hæc verò ipſius Noe factorem portavit. S. Heſychius ſerm. 3. de laud. B. V. Arca ſanctificationis tuæ, quæ eſt haud dubiè Virgo DEI-para. Si enim tu es gemma; meritò illa eſt arca. Id. ſer. 2. de laud. V. Arca verè regia, arca pretioſiſſima, eſt Virgo DEI-para: Arca, quæ excepit totius ſanctificationis theſaurum, Arca, non ea, in qua erant omnium animalium genera, quemadmodum in Arca Noe - Non ea, in qua erant tabulæ lapideæ - ſed arca, cujus architectus & incola, Gubernator, & Mercator; Comes viæ & Dux; erat opifex omnium creaturarum. S. Andreas Hieroſol. Archi-Ep. Cretenſis orat. in Salutat. Angel. Salva ſis nova gloriæ Arca; in qua DEI Spiritus delapſus quievit - Arca, in qua novæ ſanctificatio gloriæ. Id. ibid. Venite, quæſo, & videte: quoniam hodie translata eſt Arca Teſtamenti DEI ad ſuperos. S. Ildefonſus ſerm. 1. de Aſſ. B. V. Eſt Arca, quam vidit Joannes Apoc. 11. Id. ibid.

Arcus. Figurata fuit per arcum; quem Dominus dedit Noemo. Gen. 9. S. Bonav. de laudib. B. V.

Armatura. Tu auxilium, armatura, exultatio, ſpes, & robur meum. S. Germanus Arch. Encomio in S. DEI-param.

Arvum. Hoc arvum invenit vitæ Princeps noſtræ ſpica; in quo ſine ſemine, & abſque agricultura; ſupernaturaliter natus germinavit. S. Germanus Patr. orat. in Nat. B. V. Illud Divinum domicilium, illum minimè effoſſum refectionis fontem; illud inaratum cœleſtis panis arvum - terræ penetralibus obrui minimè conveniebat. S. Joannes Damaſc. orat. 2. de Aſſ. B. V. O arvum! ex quo naturæ colonus ſine ſemine exortus eſt. Proclus Arch. Conſt. hom. de Nat. Domini. *Figurata fuit per arcam, quem Dominus dedit Noemo*.

Arx. *Murus, &c.* Quis te non admiretur? cùm ſis nobis ſpes immutabilis, firma protectio, inconcuſſum profugium, vigilans tutela, ſalus perennis, auxilium ſtabile, murus inexpugnabilis, arx tuta, vallum undique monitum, valida auxilii

auxilii turris. S. Germanus Arch. orat. in dormit. B. V. Arx ſina ſanctior: quam non fumus, non caligo, non procella, non terrorem incutiens ignis, contegit. S. Joan. Damaſc. orat. 1. de Nat. B. V.

Aſcenſus. Ave porta cœlorum, & ſcala, aſcenſuſque omnium. S. Ephr. 1. tom. 3. de laud. Virg.

Auguſtiſſima. Eſt nobilior, & nobiliſſima Virgo; honeſtior, & honeſtiſſima Virgo: auguſta, & Auguſtiſſima Virgo. S. Ildefonſus ſer. de Virginit. B. V. c. 1.

Aula. Regis virtutum Aula clariſſima. Idem ibid. cap. 2. Eſt aula regia. Goffridus Abb. ſer. 8. de B. V. Aula ſummæ Trinitatis. S. Bonav. in pſalterio minori. B. V. Quinq. 1.

Aurora. Perpetuæ lucis aurora. Sanct. Bonavent. in Litan. B. V. Veri ſolis tu aurora. Idem ibid. Quinq. 2. Hæc dies eſt, in qua glorioſa Dei Genitrix quaſi aurora proceſſit. S. Ildefonſus ſer. 2. de Aſſump. B. V. Jacob luctatur cum Angelo. Gen. 32. homo cum Deo. Sed certè adveniente aurora, adveniente Maria, pacificati ſunt Angelus, & homo. Sanct. Bonavent. Spec. B. V. lect. 11. Tu proceſſiſti (in Conceptione) ut aurora lucida, & rubicunda: quia ſuperatis originalibus peccatis in utero Matris, nata eſt lucida cognitione veritatis, & rubicunda amore virtutis. S. Bernardus ſer. 2. ſup. Salve.

Aurum. Virginis, inſtar auri purum erat corpus. S. Joannes Damaſc. orat. 2. de Aſſ. B. V.

Baculus. Tu es baculus pauperum, & miſerorum. S. Bonav. in pſalt. B. V. pſ. 132.

Balſamum. Cinnamomum ſignificat humilitatem, balſamum gravitatem morum. S. Thom. in Aſſ. B. V.

Benedicta. O fœmina ſuper fœminas benedicta! S. Auguſt. de Sanctis ſer. 18. de Annunt. B. V. ſerm. 2. Mulierum prima benedictio. S. Bonav. in Litan. B. V. Sola tu verè benedicta es. S. Andreas Cret. orat. in Salutat. Angel. Ex immaculata, præbenedicta combenedicta, poſtbenedicta. Idiota in Contempl.

Bethlehem ſpiritualis. S. Germanus Arch. orat. in Nat. B. V.

Camera. O camera Fili Dei! ajunt ſancti tres Reges apud S. Vinc. Ferr. ſer. 3. de Nat. B. V.

Candelabrum. Quam Zacharias Vir diviniſſimus aureum ceu candelabrum ſeptem vidit lychnis ornatum: nimirum ſeptem illis donis Spiritus ſancti clarum, & lucidum. Idem ibidem. O candelabrum Virgineum: quod involutos tenebris illuſtravit. O candelabrum Virgineum: de quo Propheta: *paravi lucernam Chriſto meo*. S. Epiphanius apud Raynaudum in Candelabro ſancto ſect. 1. c. 3.

Caput Virginum. S. Ildefonſ. ſerm. 4. de Aſſ. V. Quam Iſaias Propheticis oculis conſpicatus - & libri caput, idque ſigillo conſignatum manifeſtè appellavit. S. Andreas Cret. ſup. Salutat. Angel.

Carbo. Benedictus carbo tam benedictam flammam producens. S. Bonav. Spec. B. V. lect. 15.

Caſtellum. Tu es Caſtellum, in quod JESUS intravit; habens turrim humilitatis, & murum Virginitatis. S. Bernardus ſer. 4. ſup. ſalve.

Caſtitas. B. Virgo eſt ipſa caſtitas. S. Bonavent. expoſ. 2. in pſ. 118. cap. 2. v. 4.

Cathedra non inferior cathedra Cherubica. S. Heſychius de laud. V.

Cedrus exaltata. S. Bonavent. in pſalt. Virg. Quinq. 2. Ut cedrus Libani quotidie in terris multiplicabitur. S. Ildefonſus ſer. 1. de Aſſ. V.

Cella Dei. S. Bonav. in pſ. Virg. Quinq. 2.

Charta Diviniſſima. S. Ephrem. tom. 3. de laud. Virg.

Cherubim gloria. S. Germanus Patr. orat. in Nat. B. V.

Civitas. *Ipſa Civitas*. Apoc. 21. id eſt Maria, *aurum mundum* per charitatem: *ſimile vitro Mundo*, per caſtitatem. Splendor autem, (Chriſtus) non ſolùm per integrum vitrum tranſit, ſed etiam colorem per tranſeundum induit. S. Bonav. ſer. 1. de Nativ. B. V. Dei civitas. S. Joann. Damaſc. ſer. 1. de dormit. B. V. Poſſunt hæc (pſ. 45. *Fluminis impetus lætificat, Civitatem &c.*) referri ad B. V. quia ipſa eſt Civitas: in ipſa habitavit; ipſam fluminis impetus, ſcilicet Spiritus ſanctus, lætificavit. S. Thom. in pſ. 45.

Clavis regni cœleſtis. S. Ephrem de laudib. Virg.

Clibanus. *Pones eos ut clibanum*. - Et ſignificat uterum Virginis. Nam ſicut clibano duo ſunt, ſcilicet ignis, & panis; ſic in utero Virginis, ignis, & panis. Ignis, ſpiritus ſanctus; panis Chriſtus. Panis in clibano. Levit. 2. Chriſtus in Virginis utero. S. Bonav. in pſ. 53.

Clypus Chriſti. Chriſtus, quando debuit intrare campum hujus Mundi, ad bellandum pro nobis, poſuit clypeum ſuum, ſcilicet Virginem Mariam per Incarnationem. S. Vincent. Ferr. ſer. 1. de omnib. ſanctis.

Cochlea. Virgo inſtar cochleæ naturaliter (hoc eſt, inquit Gloſſa, ex latere, verè, & realiter) peperit. S. Ephr. de Marganta pret.

Cœlum. Cœlo altior, imò latior, cœlo cœlorum. S. Ignatius M. E. ad B. Virgo. O felix Maria: & omni laude digniſſima. O Virgo Dei Genitrix glorioſa. - Sed quid dicam pauper ingenio: cùm, de te quidquid dixero, minor laus eſt, quàm dignitas tua meretur. Si cœlum te vocem, altior es. S. Auguſt. in Append. ſerm. 83. Quia Sol exiſtis (Chriſte) neceſſariò Virgo vocabitur cœlum. S. Heſychius ſerm. 2. de laud. B. Virg. Salve cœlum, Solis gloriæ cœleſte tabernaculum. S. Andreas Cret. orat. in Salut. Angel. Cœlum, ſpirituale. S. Bonav. in pſ. Quinq. 3. O beatum ventrem: qui vivum cœlum, cœli ipſis latius, peperit. S. Joannes Damaſc. orat. 1. de Nat. B. V. Hodierna die Virgo illa immaculata, quæ cum terrenis affectionibus commune nihil habuit, in cœleſtia tabernacula introducitur. Quis enim eam cœlum nuncupans à vero aberrat? Idem or. 2. ibid.

Columba. Tu es fideliſſima illa columba Noe; quæ inter ſummum DEUM, & Mundum diluvio ſpirituali ſubmerſum, mediatrix fideliſſima extitit. Corvus infidelis; columba fidelis fuit: ſic & Eva infidelis. Idem ibid. lect. 9. Figurata fuit per columbam, quæ attulit ramum olivæ Noe, & filiis ſuis. S. Bonav. de laud. Laud. B. V. Virgo columbina. Idem in pſ. Quinq. 2. Specioſa ſicut columba. Idiota de Contempl. cap. 4. Columba impolluta. S Heſychius ſerm. 2. de laud. B. V. Hodierno die ſacratiſſima columba, & ſimplex, atque innocens anima, - ex arca, hoc eſt, ex corpore, evolans pedibus ſuis requiem invenit. S. Joan. Damaſ. or. 2. de Aſſ. B. V.

Columna nubis. MARIA eſt nobis columna nubis: quia tanquam nubes protegit ab æſtu Divinæ indignationis, ab æſtu diabolicæ tentationis. Pſ. 140. *Expandit nubem &c.* MARIA quoque columna ignis eſt; illuminans nos. - Quid faceremus - ſi tam luminoſam columnam non haberemus? S. Bonavent. in Spec. B. V. lect. 3.

Complementum. Hæc univerſum Trinitatis complementum. S. Heſychius ſer. 2. de laud. Virg.

Concha. Figurata fuit per concham rore impletam. Judic. 6. S. Bonavent. de laud. B. V. Eſt, (Chriſtus) unico rore Spiritus ſancti conceptus in concha, quæ eſt B. Virgo. S. Joan. Damaſc. orat. 1. de Nat. B. V. Commoveatur Mundi mare: in ipſo enim concha gignitur; quæ cœlitus ex Divinitatis fulgetro in utero concipiet, & Chriſtum ingentis pretii unionem pariet. Id. ibid.

Conſolatrix. Mæſtorum conſolatio. S. Ephr. de laud. B. V. Ave fons gratiæ, & totius conſolationis. Id. ibid. Miſerorum pia conſolatio. S. Bonavent. in Litan. Terra dicebat ad eam: mane nobiſcum ò noſtra conſolatio, unicumque in terra ſolatium. S. Joan. Damaſc. or. 2. de Aſſ. V.

Corona anni. Hujus anni, benedicti, pſ. 64., corona eſt benedicta Virgo MARIA. Ipſa certè eſt corona omnium dierum hujus anni: quia ipſa eſt corona omnium Sanctorum cœli. Corona enim ſuper caput poni ſolet: ſic MARIA; quaſi ſuper capita omnium ſanctorum locata eſt. S. Bonav. in Spec. B. V. lect. 14. Gratiarum corona. S. Germanus Arch. orat. de Nat. V. Corona, & gaudium S. Ephr. de laud. V.

Correctio primigenæ Matris Evæ. S. Joan. Damaſc. orat. 1. de laud. V.

Dapifera deliciarum DEI. S. Bonavent. in Litan.

Datrix vitæ. Ave Virgo vitæ datrix; ad te dives Imperatrix, clamo pauper. S. Bonav. in pſalt. min. Quinq. 3. Honorum, & opum donatrix. S. Joan. Damaſc. or. 1. de dormit. Virg.

Decus. Decus Aaron. S. Ephr. de laud. V. Ave Virgo Mundi decus. S. Bonavent. in pſalt. min. Quinq. 1. Decus puellarum. Id. ibid. Quinq. 2. Hæc Virginitatis illibatæ - decus, & ornamentum. Proclus de Nativ. Dom. Decus mulierum. S. Ildefonſus ſerm. 1. de Aſſ. V. Parentum decus. S. Joann. Damaſc. orat. 1. de Nat. V. Meritò Te beatam prædicant omnes generationes, ut eximium humani generis decus. S. Joan. Damaſc. orat. de Nat. B. V. Omnis creaturæ decus. Id. orat. 1. de dormit. Virg.

Deſerta terra. B. Virgo dicitur deſerta propter aſperitatem vitæ: & invia: quia nullus homo tranſivit per eam. S. Vinc. Ferr. ſerm. 2. de Nat. B. V.

Diadema. Salve pulchritudinis diadema. S. Hermanus Arch. orat. in Nat. V.

Dies feſta. S. Bonavent. in pſalt. min. Quinq. 3. *Dies*, id eſt, Gabriel, *eructat verbum diei*, id eſt, Virgini beatæ proponit verbum Salvatoris, Sed *nox*, id eſt, diabolus, *indicat ſcientiam nocti*, id eſt, Evæ. Gen. 3. *Eritis ſicut Dii, ſcientes bonum, & malum*. S. Thom. in pſ. 18.

Dioptra. Salve dioptra perſpectiva. S. Andreas Cret. orat. in ſalut. Angel.

Directio itineris mei. S. Germanus Arch. Encom. in B. Deip.

Diverſorium. Ave peccatorum refugium, atque diverſorium. S Ephr. de laud. V.

Divitiæ mendicitatis meæ. S. Germanus Arch. ibid.

Doctrix Apoſtolorum, & Evangeliſtarum. S. Bonav. Lum. Eccl. ſerm. 9. Doctrix eſt Sapientiæ DEI. Idiota in contempl. de B. V. cap. 1. Doctrix fuiſti Doctorum, & magiſtra Apoſtolorum. Idem ib. c. 3.

Domicilium. Denique quid aliud, quàm DEI domicilium? S. Joan. Damaſc. or. 1. de Nat. Virg.